

1171
1175

bis 117

1/2

413 bis

Roma

Anno 1494.

Inc
1433

T

Paleotyp.
no 413 bis

1.171

6
3
63

~~258~~

Verardus (Carolus)
Historia betica.

(In fine) Factum Romae anno domini
Millesimo quadringentesimo nonagesimo
Quarto die vero decima sexta men-
sis augusti.

(E' citada por Hain 15943. —
V. Brunet. tom. V. 1129.)

[Faint, illegible handwriting]

London (London)
[Faint handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

Historia betica.

Inc
1433

Caroli Gerardi Lesenatis Cubicularij
Pontificij in historiã Beticã ad R.
P. Raphaelem Riariũ. S. Georgij
Diaconum Cardinalem.

Prefatio.

Um felix ille venerande presul: et iam-
pridem ab vniuerso christiano orbe mille
votis exoptatus nuntius Romam perue-
nisset: quo cognitum est urbem Granataz
cum omni eius regno: quod per octingē-
tos fere annos impio Abagmedis domi-
nata oppressum fuerat: iugo seruitutis excussis in christi li-
bertatem erectum nunc tandem in potestatem ac ditionē
Fernandi et Isabellæ christianissimorum Inuictissimorum
qz Hispanie Regis ac Regine deuenisse inemet con-
tinere non potuit: qui arrepto calamo: suam saltem hu-
ius rei litteris mandare: presertim cum ob eam causam
Pontifex ipse Abacinius: Senatus apostolicus: Populus
qz Romanus tanta victoria exultans: quibuscunq; posset
modis: lætitiæ sue signa monstraret. Templis omnibus sa-
cra fierent. Supplicationes per dies complures ad cun-
cta puluinaria constituerentur. Gratie deo Inmortali ac
diuo Jacobo hispaniarum patrono ad aras omnis agerē-
tur. Urbe tota longissimus sacerdotum ordo diuinis hym-
nis et gratulationibus personaret. Floctem Lampades
flamis vincerent: Interdum ludi per omnia fere compita ce-
lebrarentur. Sic taurorum venationem: quos expediti
Iuvenes Faculis aut ensibus conficerent: populo cederet
Ille pugnam equitum leuis armature qua potissimum
a ij

haberi videntur: exhiberet. Alius explicationem vrbis
Branate cum summa omnium referret voluptate. Tu
vero omnium magnificentiam longe supergressus: quo sin-
gulari animi tui letitiam. quam ex hac christiane religi-
onis amplificatione ceperas. et simul amorem obseruasti
q3. quibus in dytos illos principes prosequeris. ostende-
res. speciosissimum curram: quo ipse de Baudeli Brana-
te Rege triumpharunt. tanto sumptu et apparatu: tanta
q3 pompa et splendore induisses. vt Senatus populusq3
Romanus veteres illos maiorum suorum triumphos iu-
pudem seculis nostris incognitos uinc demum spectare si-
bi videretur. et simul in circo ingentibus propositis premi-
is celeberrimos ludos: in quibus equites grauis armatu-
re longis inter se hastis cum summa populi voluptate con-
currerent. pluribus diebus edidisses. Ita q3 ego tantorum
vestigia secutus: quo et ipse pro virili parte interiora ani-
mi mei gaudia: quo pacto possem: cunctis aperierem et si-
mul nostrorum temporum felicitati quondam modo gra-
tularer: vnius duntaxat dici. quo videlicet Urbs Brana-
ta Baudelis regis bello iam fracti fame q3 fatigati deditio-
ne recepta est: acta complexus sum historiamq3. interlocu-
toribus personisq3 ita contexui: atq3 distinxui: vt tota rem
ita vti gesta est: posset Populus Romanus non solum au-
ribus percipere: verum etiam oculis intueri: eamq3 tuo am-
plissime Antistes. cui omnia debeo: nomini dicaui: tuoq3 a-
cerrimo iudicio castigandam subieci: tibi enim vt pote Re-
gie illorum maiestati deditissimo: et qui imprimis hac no-
stra tempestate ingentis faues: et de eorum studijs ac scri-
ptis iudicare potes: id maneris potissimum debebas. Eam
igitur cum tu magnopere probasses. confestim tempora-
rio in tuis magnificentissimis edibus. excitato theatro: re-
cenferi agiq3 curasti. Tanto autem patrum ac populi silentio

z attentione excepta est: tantusq; fallor ac plausus subse-
 cutus: vt iam dudum nichil eque gratum ac iucunduz au-
 ribus oculisq; suis: oblatum fuisse omnes faterent. Quod
 ea porissimum causa contigisse crediderim: q; res erat per
 se ipsa gratissima: z excellentis virtutis: qua Rex z Regi-
 na predicti sunt: commemoratio. nobilibus z bene institu-
 tis animis non iucundissima ee non potest. Eadem histo-
 riam. non tam inee fame: que perexigua esse potest: q; Re-
 gie glorie studens: eodem te hortante vna cum nonnullis
 carminibus: que Marcellinus Gerardus nepos z alumnus
 meus facile copiosa adolescens ingenio me auctore fuit
 vulgandam putauit: quo reliquis etiam populis christiani
 nominis: qui dum ageretur interesse nequiverunt: tam p-
 clare victorie. tanteq; virtutis splendor illucesceret. possent
 q; hoc exemplo admoniti reliqui. Reges: ac principes no-
 stri intelligere: quanto gloriosius salutarisq; sit p: ore ligi-
 one nostra tuenda vel amplificanda aduersus eius hostes
 arma sumere: quam prolembus z caducis fortune inuneri-
 bus (vt sepe solent) inter se digladiari. Vale Presul opti-
 me humanitatis ingenij z modestie columen.

*ingenium
 hic sumit
 pro bi unia
 gen di non uale
 calpe rem b m
 un p. abaly
 no i diam q*

CARSTABERTAB.

Ibus suis Rex abstrus cum diffideret:
Suos amicos consulit: variantibus
Sententijs quorum incertus dimittitur.
Ab hoc nuntij aduentu Turcarum picipis
Spondentis illum inuasurum Trinacriaz

Lum vere primo: confirmatur plurimum:
Dicimq; letum hunc statuit in conuiuio
Luxu parato regio traducere.
Sed illud omne perturbauit gaudium
Speculator hispanorum Regem nuncians
Urben continuo decreuisse inuadere.
Post paulo Regis numidarum litteris
Per magna pollicentis sibi auxilia
Erectus animo. prefectum cum copijs
hostilem mittit qui contundat impetum.
Sed territus postremo vxoris somnio:
Exercitusq; intermitione cognita:
Bello fameq; fractus: ac demum omnibus
Rebus iam desperatis. ad clementiam:
Confugit hostis: urbem seq; tradidit.
Fernandus et conitux summa cum gloria
Granata z omni illius regno pontur.

CPROLOSTIS.

Alutem primū Spectatores optumi
Quoz frequentia: vult uq; maxime
Letoz sereno vobis summam nuncio.
Aures michi dein si dabitis propicias:
Qua huc gratia pro dierim: paucis eloquer

Apporto non Planti aut Meui comedias:
 Quas esse fictas scitis omnes fabulas.
 At nouam vobis veramq; fero hystoriam:
 Per quam licebit nosse: vt summi principes
 Fernandus ⁊ coniunx domuerunt Beticam
 Regniq; Granatam caput: ⁊ finitimis.
 Terrorem populis adiecere Imperio.
 Quod fabulis si in fictis tantam capere
 Soletis pleno voluptatem pectore:
 Quid queso res vbi narratur verissima
 Cognitioneq; digna vos facere addecet:
 Preteritum cum vlla hict tyrannorum scelera
 Non sitis audituri: aut fastus regios:
 Intolerandam vel bonis superbiam:
 Que sepe describi solent tragedijs.
 Neq; audientur lenonum hic periuria:
 Seruorum tedine: aut meretricum blandicie
 Auara non vsquam lena hic inducitur:
 Abileue gloriofus: aut sicophanta impudens:
 Edaxue parasitus: vel matrona impotens:
 Paterne durus: aut amator cupidus:
 Et reliqua: que in Trays nostrisq; comicis
 Spectata prebent voluptatem plurimam.
 Tectum pudica honestaq; hic sunt omnia:
 Summoq; cuncta perfecta consilio
 Virtute semper duce: fortuna comite:
 Fides boniq; mores ⁊ probitas vigent:
 Nullus superbie: nullus auaritie est
 Locus relictus: aut sedis amoribus.
 Vos itaq; virtutem qui facitis maxum
 Scire nostre decet huic hystorie:
 Animumq; summo aduertere cum silentio.

Requirat alitem nullus hic comedie
Leges vt obscriuentur aut tragedie.
Agenda nempe est historia non fabula.
Vobis iam equis animis: et peruersa e
Abauorum Rex en qui foras egi editur
Suis consultoribus: sibi quid velit.

Baudelis Abauorum
Rex. Ballatar. Serra
ta. Abdusbar: consul
tores.

Dosfecto quā
ro magis ma
gisq; cogite:
tāto mihi res
nra duriore i
loco eē videē
dabitq; nimirū hic Rex. Hi
spanic nobis magnū maluz:
cui qd remediū inueniā. aut
qd consilij capiā: uescio. Ita
uobis oia aduersa: hostib; p
spa cōtigere. Quicqd tenta
uimus frustra fuit. Spes ha
ctenus vane: Lonatus irri
tifuere. Fāme omniumq; re
rum iopia premimur: hostis

adest: Instat: nullam requi
em sessis prebet. In vna de
dirione spes omnis ostendit
Quam tamen ita abominor
vt cinori per virtutē satius
putem: q; hostibus ludibrio
esse. Preinde vos: quos sem
per supremos habui comi
tes consiliorum meorum: q;
q; etate ac longo rerum usu
plus sapitis: michi quid agē
dum sit: consulite. Nam ego
quidem ita sum animo p̄tir
bato. tot me excruciant cure
vt quid michi regnoq; meo
expediat: non satis dispicere
possim. Igit tu Ballatar: q;
dignitate p̄stas: ediscere no
bis quid seuriās. **BALLA**
Braue onus oprime Rex
meis hūeris imponis: q; me
iubeas imparatum tanta de

re ex tempore dicere: maluit
semq; vbi college mei prio
res sententiam dixisset. quo
plus ad cogitandū spacij ha
berem: & simul eorum pūde
tia instructus ad dicendum
paratior accederem. verum
quando ita iubes: parebo.
atq; animi mei iudiciū pau
cis aperiam. Non clam me ē
Indyte Rex quot damna.
quot incōmoda. quot clades
quorū non postrema pars
fuit: in hoc diuturno & calamī
toso bello ad hostibus passi
sumus. verum nō vsq; adeo
vires imperij tui fracte sunt
spes opesq; conciderunt. vt
nisi dēditionem feceris: sal
desperanda sit. Nam p deū
imortalem primum conside
ra robur ac multitudinē mi
litum tuorum sexaginta mī
lia & eo amplius letissimorū
ac fortissimorū peditū: vrbe
suo firmo p̄sidio non exuta
in aciem educere potes. Cir
cūspice hunc splendorē equi
tum. quantus sit eis vigor.
quāta rei militaris scientia:
q̄ ad pugnādū p̄opti: & ad
decipeūdū hostē edocti sunt.

5
meditare. Deinde cogita q̄
ta subsidia ab Rege Numi
die. Mauritaniq; p̄ncipib⁹
& ab ip̄o Turcarū Impatore
sperare merito possis. An ē
verisimile. hoc idytū regnū.
q̄ in vltimo Europe angu
lo tanta cū n̄ra atq; adeo oī
um Abagmedis sectatorum
gila. & sūma cōtra xpianorū
ignominia. ānos circū octin
gētos p̄seueravit: eos passū
ros nūc opp̄mi: pessūdari. at
q; deleri: Atenidices. cur tā
diū subsidia: si vlla missuri fu
erāt. distulerit: & donec in ex
trema cōstitutū cēm⁹ necessi
tate. expectādū putauerit:
adulte possunt esse cause: q̄
illos ab hoc honesto ac debi
to officio: q̄ nos latēt retar
darūt. Sed illa in aperto est
q̄ existiarunt nos n̄ris opib⁹
ac virib⁹. vt maiores n̄ri fe
cerūt. ad resistendū hosti pa
ratos satis eē: neq; fieri v̄nq̄
posse crediderūt. vt tot oppi
da. tot castella. tot vrbes ar
te ac natura munitas. pugna
cissimo milite: istrumēto bel
lico oīq; rex copia istructas
tam cito amitterem⁹. Nunc

vero cū res nostras in angu-
sto stas eē: atq; in id prope
deductas discrimen animad-
uerterint vt nisi celeriter suc-
curratur: aut turpis deditio
aut dirum hui⁹ vrbis excidi-
um: cū maxima omniū in in-
frage sit futuruz. verisimile
nō est: a hauros porissimum
qui in proxiō sunt: non totis
viribus in auxiliū nostrum
descensuros: cum presertim
eos non lateat incendiū no-
strum ad eos pertinere. In
prouerbio est: Tu res agit
paries cum proximus ardet.
Rūm enim sperare possunt
Regem ac Reginam hispa-
niarum quorum hi sunt spi-
ritus: ea (si de hostibus vex-
fateri libet) magnitudo ani-
mi. vt vnīuersus orbis corū
cupiditati satis eē nō possit
si tuo idyō hoc Regno per
victoriā (quod dij omen a-
uertant) potientur: quietu-
ros esse. z non statim omni-
bus imperij sui viribus: to-
taq; bellimole in Africam
trāsmisuros. Quare tuam
istam Rex animi magnitu-
dinem atq; constantiam mi-

risice laudo: q; prestare existi-
mes per virtutē emori quā
deditioem facere. Nam
quid est aliud hostibus: pre-
sertim Christianis. quibus
cum tanto odio dissidemus.
se dedere: quam in miseram
turpem. ac perpetuam serui-
tutem se ac liberos posterorū
q; omnis suos tradere. Quid
si nos amici forsā deserue-
rint: auxilia sperata defece-
rint virtutiq; nostre fortuna
inuidet: nonne prestabili⁹
est virozum: more pugnan-
tes occūbere: z non incruen-
tam hostibus victoriam reli-
quere. q; aut exutos liberta-
te. quā nemo bonus nisi cuz
anima simul amittit: in predā
z ludibrium trahi. aut vclū-
ti pecudes ab hostibus tru-
cidari? Saguntini in hac ter-
ra hispaniā (vt i historijs me-
morie proditum esse accepi)
quo Romanus. quibus cum
federe et amicitia iuncti fu-
erant: fidem seruarent poti-
us quam se Hannibali de-
derent: immani in foro ex-
citato rogo se suosq; atq; in
super opes omnes igni ser-

roq; coraperunt. Ergo quod illi pro fide Romanis seruanda fecerunt. Nos pro artis, pro sanctissimis focis, pro delubrio atq; tēplis, postremo pro ea fide: quam deo nostro ⁊ clarissimo eius prophete **Abagme** di debemus: si ita necessitas quod minime reor: cogat facere recusabimus? Huc accedit q̄ nunquā eundem cursum ac tenorem fortuna seruat: Hunc hostibno fauet: forsitan post paulo tibi ac tuis arridebit. Qui scio an ita difata ordinarit: vt **Abaurorum** in Europa

Imperium magno motu concuterent: potius quam euerterent: admonerentq; nos imbecillitatis humane cuius nimia in secundio rebus obrepat obliuio: Igitur **Rex**: vt iam dicendi finem faciam: te hortor vt bono fortiq; animo sis, virtuti militum tuorum confidas: externa auxilia non despices: et postremo Deum nostrum cum propheta suo **Abagmete** pro hoc imperio quod

sum esse nouit: pro aris atq; tēplis suis: si cum sancte pieq; coluerimus ac nobis ipsi non defuerimus pugnaturum: nostreq; virtuti ac pietati non defuturum esse confidas. **BACIDE** **VS.** Non inuito ad aures meas tua istec peruenit oratio. Nam vt fortem virū ⁊ etate integroz militem decet: bene speras: meq; vt idē faciam, multio ratiōibus exempliq; adhortaris ⁊ sane modo id fieri possit: magno pere huic faueo sententie. Sine multa perturbant: que alias proferentur. Hunc libet ordine sententias vsas exquirere. Dicigitur **Serrata**: meq; si potes prudenti tuo consilio ex tanto, curis miserisq; crime. **SER** **RAJA.** Difficile ē id quidem optime **Rex**, ⁊ quod preter deum vix quenque hominum prestare tibi posse arbitror. **BACIDE** **VS.** Cur queso? **SER** **RAJA.** Quia in tanta aduersitate fortune: vix optari fas ē: vt curis molestiss-

2174

1990

qz plurimis careas: etiam si
miserias euaseras. **BAG.**
Recte ais, neqz id ego pro-
pterea dixeram: q me curis
molestis qz vacuum eē posse
sperarem: Sed te vt hortar-
er consilio, quo polles pluri-
mum: me iuuares. **SER**
RAJA. Utinā ea eēt in
me prudētia: quā michi tri-
buis, quam ego michi neqz
suo neqz arrogo. **BAG.**

Pro modestia tua id facis:
at ego q̄stum prudētia vale-
as: re ipa expert⁹ intelligo.
utināqz tibi bene monēti ha-
cten⁹ obtēperassem. Nā me
liore fortasse in loco, q̄z nūc
sunt: res uostre forēt. Itaqz
aperi michi sensus animi tui
neqz expectes: vt te interpel-
lem, libentius enim vt pal-
latarē modo: audiā p̄petua
oratione sententiā tuā expli-
cantē. **SER.** Postq̄z ita
vis, parebit tibi. Quā vellē
Rex vt reb⁹ n̄fis ita fortuna
arrideret, vt merito posse in
Ballataris: quē sedulo dixis-
se credo, sniam cōfirmare, ac
tibi spes aut victorie: aut sal-
tē defēsis iniicere. Nichil

eni libēti⁹ fecisse. Sed 7 res
q̄stū ego iudico, nō sunt: sati-
us eē duco, vt tibi yllia z ye-
ra cōsulam, q̄z incutidaz ma-
gnifica dicēdo: yana spe te i-
terim lactē, ac grām studeā
ancupari tuā Paulopost ve-
ro in eū locū re adeducatur.
vtpa si cupiat salus: te actu
os fuare nō possit. Quid ē,
n. qd nobis spes vllā certā p̄-
bere videat: siue hostiū opes
ac vires, siue n̄fas diligēter
p̄sitauerim⁹. Nō ne oia vi-
ctoria illis polliceri: nobis p̄-
niticē, z huic vrbī excidū: nisi
nobis nature cōsuluerimus
minitari vident⁹. Reminisce-
re quēscō (licet molestus sit)
quoties per hosce decem an-
nos: quibus dūrum hoc bel-
lum frustra propulsare cona-
mur: exercitus tuus fusus
fugatusqz sit, quotiens ca-
stra capta atqz direpta,
Quot castella, quot oppida
quot vrbes, q̄ a deo manu z
nasa munite fuerant, vt ho-
stes: nisi a celo veirēt, p̄tēner
posse viderent: partim vi et
armis, partim terrore suba-
cte, in potestatem hostiū de-

7
denerint: Ad quod opidum
vnqz hispanie Rex admouit
exercitū: quod non ceperit:
quid concupit: quod non
asssecutus sit: quocunqz se cō
tulit: virtutem eius fortuna
comitata est. Quid nunc o-
pus est: vt damna. iacturas.
clades ⁊ calamitates quasi
terin passi sumus: cōmemo-
rem: cum eas. etiam si cupi-
as obliuisci non possis: ⁊ hoc
nihil aliud foret: qz obductū
paulis pervulnus exulcerare
deccigitur omittere. consi-
deremus si placet hostis po-
tentiam. Longum eēt refer-
re quot vrbes. quot provin-
cias: quot regna possideat.
At non habundant ijs reb⁹
que bello vsui sunt: immo
preter ceteras prouintias:
ijs referte sūt maxime vt eni
omittam q frumenti vini ce-
terarumqz rerum ad victus
pertinentium hispania fera-
cissima est: ⁊ equorum multi-
tudine ac pernicitate reliqs
anteit prouincias: Sicilia q
fernando paret frugū maī
appellat: Equos mittit om-
num bellicosissimos. Laly-

des ferrum tanta copia suffi-
ciunt: vt inde in ceteras or-
bis partes asportetur. Auro
vero: quo non minus qz fer-
ro bellum administratur: ho-
stes habundare quis dubi-
tet: Cum Tagus ⁊ alia non
nulla eorum flumina hære-
nis aureis fluere dicantur.
Nam de militum numero
quid attinet dicere: cum tā-
ta se illi sponte multitudo of-
ferat: vt plures quotannis
sint domuz dimittēdi: qz ad
bellum conuocandi. Quale
vero ⁊ quantum sit eorum
robur: que in comittēdo pre-
lio alacritas ⁊ audacia. In p-
seuerando constantia: quan-
tus in dimicando mortis cō-
temptus: vt aut vincere aut
inori parati sint: sepius qz e-
re nostra esset experti didici-
mus. At dicet fortasse quispi-
am. exercitus ipse vincit⁹ ē
(fateor) Sed duce ⁊ impera-
tore: qui illum noziregere:
indiget. vtinam ita esset: nā
non foret necesse nos nunc
tanta cū sollicitudine. ⁊ ani-
mi anxietate his de reb⁹ cō-
sultat. S; hēt. habet inquam.

ducē: cui nulla earum rerum
que in perfecto et consum-
mato imperatore exiguntur
desit: inuimō adsint omnes
cumulatissime. Inuita hoc
in loco versatur oratio mea.
cogitur enim dē terrimi in se-
stissimiq; hostis nostri laudi-
bus discere: sed tantas vi-
res habet veritas: vt etiam
ab inuitis hostibus veram
confessionem extorqueat.
Queritur in summo impe-
ratore rei militaris scientia.
At Rex hispanie i armie (vt
ita dixerim) natus: ibi adole-
scentiam. ibi iuuentutem:
ibi in mediam etatem exercuit
Itaq; pene puer: bello: quod
cum Barcinonensibus et ali-
is populis desiscentibus a
patre gestum est: paternis
auspicijs militauit: i quo dis-
ficile dictu est (vt memorat)
quantam in dolem virtutis:
quot signa fortitudinis: ma-
gnanimitatis ac future pro-
bitatis ostenderit. Eo vero
ad hoc pretextato cum Lu-
stranie Rex magni vir ani-
mi ac virtutis vniuersam se-
re hispaniam citra Iberum

in finito pene exercitu inui-
dasset: ac fauentibus plurib;
eius regni principibus et te-
trarchis. iaz Castelle regno
tanquam opime prede in cu-
bare. Fernandus: hostis nūc
noster. tanta celeritate: tan-
ta virtute. tanta deniq; fel-
citate illum ex Castelle re-
gno expulit: vniuersam his-
paniam: que ad se dotis iure
spectabat. recepit ac pacauit.
vt non homo. sed numē
aliquod de celo delapsum tā-
tum bellum: tam intestinum
tantis viribus omni ex par-
te subnixum tam breui con-
fesse videretur. Robiscum
vero cum dccimū iam an-
num: et quide; semper victor
pugnauerit: quod gen^o bel-
li: que diuicatio. que disci-
plina militaris: que callidi-
tas. aut in comparandis ho-
sti insidijs. aut deuitandis:
et cetera id genus: ei ignota
esse possunt: ac non assiduo
vsu percepta et cognita: Vir-
tutes Imperatorias que-
ris? At quanta sit Fernan-
di in subeundis periculis cō-
stantia: in rebus molendijs

efficiendisq; velocitas. in ne-
gotijs laboris patientia. in
agendo industria. in promi-
dendo consilijs: Ad hec quā-
ta sit eius animi magnitudo
mortis cōtemprio. vere glo-
rie laudisq; cupido. sollertia
innocentia. rebnsq; in omni-
bus temperantia: et nos ipsi
maxima ex parte sumus ex-
perti. et tot victorie maria
cuis virtute summa cū glo-
ria parte declarant. De
Auctoritate in Rege prefer-
tim supernacancum est di-
cere. quem omnes socij ac
populares colunt vt: deum
nostri metuunt vt pestem.
Jam vero Felicitate quan-
ta is esse putandus est: qui
fortunam ipsam in omni-
bus bellis in potestate ha-
buisse videatur: qui omnia
sua consilia ita gubernari:
prosperiq; perfecit: vt ad
extollendum exornandum
q; ex hominibus eum vir-
tus et fortuna contendisse
credantur. Consideremus
porro aduersum hec omnia:
que presidia belli: que spes
nobis sit reliqua. Virtuti

8
tuorum militum fidere non
potes: cum omne robur ex-
ercitus superioribus bellis:
et Malacensi Balcensiq; pō-
tissimum cladibus amiseris:
vt etiam quisq; fortissimus
et audacissimus fuit: ita pri-
mus in acie cecidit. Si nō
virtus: at multitudo fortal-
se militum tibi auget animos
sexaginta milia perditum. et
eo amplius: vt Mallar-
tar noster dixit. in aciem edu-
cere potes. Sed hec si ad
exercitum hostium compa-
rentur: quid sunt. aut quid
possunt? In quo etiam il-
lud inest incūmodum. quod
quo maior est turba. cocti-
tus. si non bello. at fame
ac peste. conficietur. Con-
ferre vtriusq; exercitus in-
ter se duces. odiosum sane
est. Sed si verum fateri
volumus. licet Rex sis con-
silio prudens: in prelijs au-
dax ac manu promptus nō
potes tamen cum Germano
do iure comparari a quo se-
pius victus. et semel captus
quantum ille in bello vale-
ret: tibi q; prestaret. tute

ipse sensisti. Externa vero auxilia tam diu frustra expectauimus: vt stultum esse putem in eis spem vllam ponere: presertim cum ita ferro: fame: incommodisq; omnibus vrgcamur: vt bellum trahere: diutiusq; ea expectare non detur. In presentiq; nobis deliberandum sit: vt aut omnes moriamur: aut deditioem faciamus. Et profecto: licet vtrumq; sit durum: tamen si ex duobus malis: minus eligendum est: deditioem potius faciendam sua deo.

Ad quod potissimum te hortari debent Regis ac Regine Hispaniarum cum singularis humanitas: mansuetudo: facilitas. Tuzsumma in promissis constantia et fides: et aduersum eos: qui se sponte dediderunt: inaudita clementia. nam costam benigne tam indulgenter tractare dicuntur vt non seruorum (quod iure belli possent) sed amicorum et sociorum quosdam modo loco habere videantur:

eosq; suis legibus atq; institutis: suorum ac ceremonijs viuere patiantur. Te igitur in pauca conferam. cum neq; ipsi ad resistendū hostis potentie ac virtuti pares simus: neq; diutius obsionem ferro ac fame vrgentibus tolerare possim⁹: neq; in externis auxilijs iam pridem frustra expectatis spem habere debeamus.

Contraq; liceat plurimum benignitati et clementie Regis ac Regine confidere: quāprimum deditioem faciendā esse censeo. **BAC-DELYS.** Dic tu Abdubar. **ABDYSBAR.**

Tam multa sunt in vtranzq; partem et ab pallatare animose: et a Serraiā dicta sapienter: vt illis auditis magis sint animi dubius: quam si in initio michi sententia dicenda fuisset. Itaq; cum ea res in consultationē veniat: q̄ nulla maior excogitari q̄at q̄ppe i q̄ de fortunis oib⁹: de liberis ac cōiugibus nostris: de vita. de libertate: de aris atq; tēplis agat: ego āplius

9
belserādam cenſeo. **BAC**
Herito vos omnes laudo:
nam ꝛ ſi veſtris varijs ſentē-
tijs ſatis me incertum dimiſ-
ſis: tamen hiſ hinc et hinc
audiris videoꝝ propemodū
quid mihi Regnoꝝ meo ex-
pediat: poſſe diſpicere. Quā
q̄ autem in Serraie ſenten-
tia animus magis inclinare
videtur: tamen quā a ſapiē-
tibus viris ſolitum dici au-
dio: Conſulendum cunctan-
ter: agendum vero eſſe cele-
riter. Placet in alium diem:
iuxta Abdiſbaris conſilium:
hanc conſultationem reiſcere.
Ite igitur vos intro: ꝛ ad lu-
um quiſq; munus redite: ac
ſuper hiſ etiam atq; etiā co-
gitantes parati eſtote: vt cū
vos iterum cum alijs noſtri
Regni procerb⁹: q̄b⁹ cū pla-
cet hec communicari: in con-
cilium euocati ero: nichil mo-
re ſit: quin pari cōſenſu recte
ſapienterq; michi conſulere
poſſitis. Tu vero. Abdiſbar
ne a latere ino diſceſſeris. Nā
eſt: quod te velim. **ABDZ.**
Ego vero niſq; abeo: et ad
tua iuſſa preſto ſum.

Speculator Ragel.
Baudelis Rex. Abdiſ-
bar.

Si nūc ego Re-
gem querā: aut
quo primum in-
tendam: Nam
nūq; eodem in
loco quietat diu: nunc vrbis
bicia lustrat: deſenſoresq;
in propugnaculis diſponit:
nunc in arce: que a deſenſio-
nem opportuna ſunt: parat:
modo hanc portam: que re-
cta ad hoſtes tendit: pauluz
egreditur: vt inde quid ho-
ſtes moliantur pſpectet: aut
primus audiat. q̄z vellem cū
nunc obuiam dari: ne michi
in arcem trāſcurſo opus eſſet
et hoc ampliū ad laſtitudi-
nem adderetur. **BAC.** Ab-
diſbar. Quem video horſuz
tēdere: eſt ne hic ſpeculator
Ragel: an nō eſt: **ABDZ.**
Lerte ipſius eſt. **BAC.** Nō
temere eſſe arbitro: q̄ ſic ſe-
ſtinat. bei miſero michi. **AB-**
DZ. Quid times: **BAC.**
Quia per hec tēpora ita ſuz
aſſuetus audire que nolo: vt
ſemper cum nuntium quem

piam Aspicio: mali quid ani-
mus prefagiat michi. Deus
Ragel. Quo properas? **RASEL**.
BEL. Vem. Quis me vo-
cat? **BAC**. Respice ad me: et
scies. **RASEL**. Opportu-
ne, ad te ibam. Salue Rex.
BAC. Quid affers: leta ne
an tristia? **RASEL**. Non
hercule certus scio qualia sint
Illud dicam: quod vidi. **BAC**
Expedi. **RASEL**. Ita. Ve-
rum sine me: si libet: vel pau-
lis per respirare: nam pre cur-
su vix loqui possum. **BAC**.
Ad hos geratur tibi. Eia elo-
quere iam. **RASEL**. Elo-
quor: Cum essem in specula:
ad eamque partem: que ad ma-
re vergit: oculos conijcerem:
prospexi quosdam nouo ha-
bitu: quem nunquam ante
hac videram: horum ad in-
censia tendere: statimque cu-
curri: ut id tibi nuntiarem.
BAC. Amici ne an hostes
esse visi sunt tibi? **RASEL**.
Nescio. Illud scio: quod propera-
tes veniebant. **BAC**. Do-
stes sunt igitur. **ABDYS**.
Qui scis an hic circum propera-
rent: ne Hispanorum: qui om-
nia fere circum obsident: cu-

stodias clapsi: iterum in eorum
insidias incideret: ab ipsis ca-
perentur. **BAUDELS**.
Omnia timeo: et quid timeam
nescio. **ABDYSBAR**. De
sine queso male suspicari: et
ad eas miserias: quas res ip-
sa: et aduersa hec tibi ferunt:
metum et sollicitudinem (ut
reorum) nunc vanam adijcere.
BAUDELS. Ledo Ra-
gel: qualis fuit habitus iste
quem dicis? **RASEL**. Len-
sen me potuisse ex specula
tam cito omnia considerare
ac perpendere: Illud tibi af-
firmare possum: quod eorum ha-
bitus propior nostro quam hi-
spanico visus est. **ABDYS**
BAR. Rex ne dubita: nam
nisi me animus fallit: amici
sunt. **BAUDELS**. Ita
deus facit. Sed opportune
adest Bomilcar alter specu-
lato: **ABDYSBAR**. hic
te certiore reddet.

Bomilcar Abdysbar
Baudelis, Rex

Quis me vni-
 quā sūt felici-
 or nūtius: Ne-
 mo hercle q̄s-
 quā: Nam tan-
 tum boni Regi apporto: quā
 tum adis vix audeat optare
 Sed vbi eum queram: quem
 per conter: **ABDYSBAR**
 Audin tu illum: **BACIDE**.
 Audio: sed quid dicat non sa-
 tis intelligo. **ABDYS**. Le-
 tus ē. **BACIDELYS**. Ita
 videtur. heus Bomilcar.
BACIDYL. Taud mirum
 est reuocari propterantem de
 via. Quis me vult: **BACI-**
DELYS. Io qui tibi impe-
 rare potest. **BACIDYL**.
 hem. saluus sis Rex. te ipsuz
 querebaz. **BACIDELYS**
 Quid est Bomilcar. quid af-
 fero: Bomilcar. Affero nun-
 tium: cuius te maxime parti-
 cipem fieri velles: si scires q̄n-
 tum in eo sit boni. **ABDYS**
 Dixi tibi te frustra timere:
BACIDELYS. Explica
 ergo quāprimū quid ap-
 portes: et metum: in quo nūc
 sum: adi me. **BACIDELYS**
 Legati Turcorum Impera-
 toris ad te cum muneribus

veniūt. **BACI**. Qui id scis?
BACI. Quippe qui ex ipsis
 audini. Nam: vt diligentis
 speculatoris poscebat officii:
 um: illis visis: curauit vt scire
 qui nam eēt: et quid scirent:
 quibus cognitis ad te q̄z pri-
 mum aduolauit. **BACI**. Dili-
 gentiam tuaz laudo. **BACI** sum
 me rerum opifex gratias ti-
 bi ago: q̄ ex tot vnus tandem
 letus allatus est nunti⁹. **Ab-**
disbar: propterea illis obuiam
 atq; huc ad me q̄z primū eos
 adduce. Nam vbi intus que
 opus sunt facta: impera uero
 mox huc reuertar: vt lega-
 tos hic corā omnibus hono-
 rifice exapiam: quo populus
 qui tam diū debebat rebus su-
 is ac nostris: horum aduēta
 aliquātulum a malis aspiet.
 Vos ad speculas vestras re-
 dite: atq; heus curate: vt ita
 diligenter obseruetio: que a-
 pud hostes gerantur omnia
 vt ne musca quidem illic se
 commouere possit: quin a vo-
 bis statim certior fiam.

Legatis Baiazit Im-
peratoris Turcarū Ab-
disbar.

Baudellis Rex Granate.

Dici nō potest
quāta me ce-
perit volup-
tas postquāz
Granate ince-
nia profexi. Tot enim pericu-
la maris ac terre in tam lon-
ga peregrinatione passus sū
vt nunq̄z me huc incoluinen
pernenturum putarem. **AB**
DYS. Non mirum si gau-
des. Quid est eum iucundi-
us: q̄z extra pericula postū:
preteritorum laborū recoz-
dari. Sed Rex egreditur.
LES. Salue optime Rex:
BAG. Eryos saluete **LES**
Abagius Turcarum Impe-
rator cum his litteris ad te
nos ire iussit: quas vbi legi
mandaueris: quid veniam?
explicabimus. **BAG.** Lege
has **Abdisbar.** **ABD.** Ledo:
Soltā Baiazit magn^o Tur-
carum imperator **Baudeli.**
Granate Regi. S. P. D.
Quid tibi has reddidit fami-
liaris noster est. magne apud
nos auctoritatis ⁊ gracie: ei
mandauimus: vt nonnulla
nostris verbis tibi nuntiarer
Quare fidem ei habeas: et

que ex eo acceperis: p̄tate
ex me ip̄o accepisse. Vale ex
vrbe nostra Constantinopoli.
x. kal. Octobris **LES.** Op-
tume Rex magno animi do-
lore nuper affectus est indy-
tus imperator. Turcaruz: q̄
accepit ex tam munito et vi-
ris armis equisq̄z affluētū re-
gno: nichil tibi reliquum esse
preter hanc vnam vrbe in
perijtū domiciliū: ⁊ tot quō-
dam Regum potentissimo-
rum fortissimozq̄z paren-
tem: quos ferunt vniuerse
Europe populisq̄z Christia-
ni nominis sepe terrori fuisse
Reliqua omnia oppida: ca-
stella: vrbes: prouinciasq̄z par-
tim belli impetu ⁊ terroze p-
cullas deditione facta: parti
et maiore quidem ex parte:
viseroḡz expugnatas ac di-
reptas in hostiam tuorum: ū-
mo conium: ditionem iusq̄z
concessisse: metuēdūq̄z esse:
nisi tibi aliunde succurratur:
ne cum magna tua tuorum-
q̄z clade: ⁊ simul **Abagmedis**
sectatorum ignominia: aut
hosti succumbas: aut turpem
deditionem facere cogaris.
Lūq̄z animauereret: hoc in

11
cendium: nisi celeriter extin-
guatur. aut saltem subductis
fomentis imminuatur: facile
posse latius diffundi. ⁊ Afri-
cam primo: deinde etiam Asi-
am fortasse corripere. statur
ad cōmune incendium extin-
guendum cōmunibus quo-
q; viribus accurrere: ⁊ pro
virili parte tibi regnoq; tuo
qua posset ope: non deesse.
Itaq; nos huc ad te legatos
misit: qui verbis eius pollice-
remur. primo quoq; tempo-
re: quo tempestiuus esset ad
nauigandum mare: eum in-
genti classe Siciliam Sardi-
niamq; inuasurum: ⁊ ita illic
omnia igni ferroq; vastatu-
rum: vt Hispanie Rex suoru
clade percussus. ⁊ in diuersa
distractus: ab hoc affecto et
prope iam confecto bello de-
sistere. suisq; opem ferre: ac
potius de propulsando quaz
de inferendo bello cogitare
cogatur. Non minus autem
libenter huc ad te subsidia
Imperator meus mitteret:
nisi per tantis terraruz ac ma-
ris spacia abs te diuisus id
sibi difficillimum periculoss-
simumq; fore existimaret.

Quam ob rem optime Rex
cuius nomine te bono crecto
q; sermo esse iubeo: hortor=
q; vt interim has belli diffi-
cultates ac pericula: longe-
q; obsidionis molestias pari-
enter subsineas. ⁊ quiduis
potius in animum inducas:
quam deditioem facere. id
est enim Christianorū in su-
perbie ludibrio esse: ⁊ in tur-
pem perpetuamq; seruitutē
te tuosq; tradere speresq; de-
os ⁊ homines auxilio tibi nō
desuturos: nisi per ignamiam
pusillanimitatemque quod
de tante virtutis viro neccs
est suspicari) prius tibi ipse
desueris. Munera autē hec
leto animo vultuq; suscipe:
ea enim tibi de more Baza-
rit mitti: vt sint federis et a-
micitie inter vos certissimum
pignus et monumentum.
BAC. In tempore ipso Le-
gate carissime cum istis man-
datis te inclytus Impera-
tor tuus: ⁊ ipsa (vt reor) fa-
ta miserunt. Ita enim eram
bello fractus: tot curis fati-
gatus: tot malis: tot aduer-
sis casib⁹ oppressus. ita spes
oīes tanquam vnie exalo
b ij

exciderant: vt iam nichil fe-
re aliud quam de facienda
deditione cogitarem. Nunc
quando tam oppoortunum
subsidium michi Baiazit
pollicetur. certum est omnia
experiri: extrema queq; pa-
ti: etiam si ad humanos ci-
bos reddigremur. vt in simi-
libus aut forte minoribus ca-
sibus Hierosolimitanos ob-
sidente Tito ac plerofq; ali-
os populos secisse tradunt:
potius quam deditionem fa-
cere. presertim cum plura.
Imperatorem tuum quam
polliceatur: re ipsa prestitu-
rum confidam. ea animi ma-
gnitudine: ea potentia. ea
postremo fide illum esse om-
nes predicant: statuiq; non
committere: vt quando dij
hominesq; nos adiuant.
(quod bene abs te dictum
est) nobis metipso defuisse vi-
deamur. Gratiam autem:
quam pro tantis erga me me-
ritis illi referam in hac pre-
sertim afflictata fo: tuna nullā
habeo: sed sperare debet il-
lum quem pie colit commu-
nem deum: qui benefacta
hominum audit ac videt. et

pro meritis vnucuiq; ista
premia tribuit: gratiam sibi
cumulatissimam relaturum.
Ego vero sicinus ope (quod
spero) seruatus fuero: hoc im-
perium. hanc regiam digni-
tatem: et postremo hanc ani-
mam ipsam: qua spiro. illi
acceptam referam. memori
amq; tanti beneficij colam
beniuolentia sempiterna.
Munera vero libenter acci-
pio: eaq; non tantum vt a-
micitię ac federis nostri sed
fidei. quam michi seruatur⁹
est. firmissimum pignus: per-
petuumq; monumentum iu-
uolata custodiam. Vos mu-
nera istec intro auferte: ac di-
cite architriclino vt cenam
michi et his nobilibus hospi-
tibus regio luxu patet: volo
enim nos hunc diem letum
festumq; agere. et cum omni
gaudio et alacritate celebra-
re. Tu vero legate cum tu-
is regiam ingredi. vt diu
ego sacrificijs inter sum. ac
deo nostro pro tantis meri-
tis gratias ago paulisper re-
quiescas: et postea simul me-
cum in cena recreeris. **R.**
SAT. Ego vero ac lubens

nam de via fessis quiete pre-
sertim indigeo.

Fernandus Rex
Delisabe Regina
Petrus Abendo-
za Cardinalis.

quis hoc nō ad-
miretur: tanta
bos perfidos
mauros predi-
tos esse perti-
nacia atq; vecordia: vt cum
vndiq; adeo circumsepti sit
vt vix quisquam nisi per cer-
tos tramites et loca feris ca-
pris pene inuia. ad eos pe-
netrare possit: cum armis no-
stris obistere: famen diuti-
us tolerare nequeant. tamē
deditionem: quam se duduz
ostenderant esse facturos. p-
crastinent. et animum nrm
iam ad maiora tendentem:
in hoc segni bello detineant
occupatum. Nam si in aciez
sepe prodirent: minus egere
ferrem has obsidendi mole-
stias. Sed post p̄una il-

la prelia: quibus nostram mi-
litumq; nostrorum vim ac
virtutem senserunt: semper
se vallo ac incenibus tuta-
ti sunt. nec aperti certami-
nis copiam vllam fecere.
REX **RA**. Sapiunt mea
quidem sententia. nam stul-
tissimi forent si virtute ac vi-
ribus inferiores cum superi-
ore contendereut. **R**EX.
Quid igitur faciemus: **R**E
RA. Rempe vt cepi-
sti. Lum opus est fortitu-
dine: alijsq; bellicis virtuti-
bus: quibus polles plurimū
vt illis vtaris. Lum opus
est patientia: ab qua non-
nuquam (que tua est ani-
mi magnitudo atq; ferocia)
videris aborrere: eam quo-
q; amplectaris. omnia enim
tempus habent suum. **N**ūc.
meo iudicio: patientie tem-
pus est: vt videlicet post-
quam hiems grauis instat:
neq; magnum conferere au-
dent hostes. neq; sine ma-
nifesto periculo ad Urbis in-
centia tanta militum frequē-
tia: scorpionibus: balistis
tormentisq; bellicis munita
licet exercitum adiuuere:

b iij

tue militumq; saluti consu-
las: et equo animo has belli
morsas perferas. **LAR.** Sa-
pienter: more suo: Regina
tibi consulit inuictissime. Rex
Nam capitis adire periculi
nisi necessitas urgeat: non pro-
bo. Et sane quanto magis exu-
peras virtute: tanto equius
est Regina: atque adeo nos
omnes: qui ex te pendemus
de tua salute esse sollicitos.
omnesque casus. qui homini
accidere possunt. maturius
expendere. et nonnunquam
fortunam nimium fauentez
metuere. **REX.** Fateor ita
esse ut dicitis: sed tamen stre-
nuis duabus vetus illud ver-
bum in ore semper esse consu-
euit: Non sine periculo fit ma-
gnam facimus ac memorabi-
le. **RES.** At id periculum
vbi de vita agatur. te adire
minime velim. Qui scis an
breui: si paulisper modo qui-
eueris. veniam hostes oratu
veniant: seque cum: id minus
existimes: vltro dedant:
REX. Numis sero id factu-
ros arbitror: nisi eos omnibus
modis: et artibus terruerim.
nisi eos nunquam passi fueri

mus quiescere. nisi postremo
omnes nos aditus explora-
re. omnes ad expugnationem
Urbs vias tentare perseue-
riunt. **LAR.** Glideo te Rex
invadende. Ut his cupidita-
te flagrare: quod magnope-
re laudo. Nam id magnitu-
dini animi debet ascribi: ve-
rum a Regine consilio: quo
te ad patientiam adhortat:
non sine magna ratione dis-
cedendum puto. Nam si ti-
bi iucundum est: gloriosumque
existimas: in preliis sepe ver-
sari. consideres etiam oportet:
non minorem fere glori-
am consecutum esse Fabium
Maximum quam Scipionem.
Si quidem Hannibalem Sci-
pio in acie vicit: eundem an-
tea Fabius iuueniliter exul-
tantem patientia sua domu-
it. et ut vincere posset: effecit. il-
le Africanus cognominatus
est. hic imperij scutum et rei
romane restitutor a populo
est vocatus. Imitatus es ha-
ctenus Scipionem fortiter
dumicando. imitare nunc pau-
lisper Fabium sapienter cum-
tando. **REX.** Laudo con-
siliū vestrum: et eo utar suo.

loco et tempore. sed mihi nunc aliud sihabet occasio. que pretermittenda non est. Nam et Scipionem: quem me dixisti hactenus imitatum: et vere dixisti: utinamqz ut eius virtutem sequor: ita assequi possem. sed Scipionem solitum dicere accepimus. tunc esse: cum hoste conflegendum: cum aut necessitas incidit: aut obuenit occasio **RESYIA.** Dic obsecro mi vir que est ista occasio: quam tibi in presentia secus quam vos consulimus: suadere dixisti? **REX.** Dicam: neqz eni fas est quicquam vobis esse absconsum ac reconditum. sed animum aduertite. **RESYIA.** Istic sum. **CARDI.** Et quidem ego. **REX.** Explorator Didacus modo nuntiavit defensores paucos esse in incenibuo: eosqz patientia nostra: quia proximis diebus paulisper quiescere permitti sunt. factos esse multo negligentiores solito. Idem ait se animaduertisse in posteriore Urbis parte locuz quedam non satis munitum: muro illic vetustate collapso

sed virgultis sentibus et caprificis obrecto. eundemqz locum ab hostibus negligenter custodiri: qz sit a castris nostris auersus: neqz ex ea parte fuerint hactenus ab exercitu nostro vexati. **RES.** Quid igitur facere cogitas? **REX.** Si taceris: citius audies. **RESYIA.** Taceo ac iubens: Nam mulieri decus affert taciturnitas. Rex. hoc michi sedet in animo: quando hec se prebet occasio: belli tentare fortunam: lectissimos milites. ex ea parte vbi locum dixi minus esse munitum. in insidijs collocabo. reliquum exercitum: ad hanc partem. que castris opposita est: ad incenia admo-uebo. hi scilicet pugnabunt acriter: totumqz in se hostium impetum oculosqz conuertent. Interim fortasse dabitur occasio ista: qui in insidijs erunt: incenia defensoribz vacua capiendi: in vrbemqz irumpendi. **CARDI.** Profecto prudenter istud consilium tibi venit in mentem: idqz magnopere laudo: nam prospere gerende

rei facultatem omittere :
extrema clementia est. RES
Placet hoc tibi consilium:
LAR. Quid ni: cum sit ple-
num prudentie. RESYMA
Michi quoq; ita videtur.
Sed si pugnare statuis, ni
vir. REX. Statuo quidem
RESYMA. Obsecro ne
ad inena propius accedas:
vnde te baliste aut tormen-
ta ipetere possint: nimis eni
miserere ea timeo. REX. Ne
timearis: deus. n. cuius cau-
sam agimus. nos tuebitur:
pugnabit q; nobiscu. Tu mo-
do: vt solita es. ad ipsum: ac
diuu Jacobu: quetam pie co-
lis: preces fudo: pfudo eni
pro ea religione ac pietate:
que in te summa sunt: tuis
precibus victoria nobis pos-
se impetrari: (quoadmodum
vt sacra narrat historia) po-
pulus Israel elicitus Ahoi-
se orante vincebat. RESY
MA. Utinam quidem di-
gna sum que audiar: nam
pie preces non deerunt: sed
spero potius deum: qui tuas
sibi deditam mentem intue-
tur. qua non ad tuam: sed ad
eius laudem et gloriam om-

nes actiones. conatus: cogi-
tationesq; tuas dirigis: vir-
tutem tuam adiuturum.
REX. Ita pro sua immen-
sa bonitate: non pro nostris
meritis: que perexigua sunt
faxit. Deus tubicen admo-
neto omnes duces: centuri-
ones et milites nostros ad
pugnam ineundam se pa-
rent. vt cum tempus preli-
andi michi visum fuerit: nul-
la sit mora. quin eos instru-
ctos in aciem educere vale-
am. Eamus iam hinc in
castra: vt ego quoq; arma
induam. et lites adhorter.
RESYMA. I pre: nos
te sequemur.

Cametes explo-
rator. Ahanis
custos.

DEgo infelix homo sum: qui nichil vnquam nisi molesta ac tristia regi meo nuntiem. **ABAM.** Iussit me Rex hic in porta: que ad hostes spectat: dum sacris interesset ac cenaret: assidere. et qui intrarent: quique exirent. diligenter obseruare: ac siquid ex hostium castris noui afferretur: renuntiare. **BAAB.** Sed michi ad Regem properato opus est. **ABAM.** Quis est qui huc tam festinat: et secus nescio quid fabulatur? **BAAB.** Ut quamprimum Regem conueniam: et huius quicquid est: participem faciam. **ABAM.** Ibo obuiam homini: ut sciam quid afferat: nam nisi me oculi frustrantur. explorator est **Dametes.** **BAAB.** Nisi enim is statim: quoad potest rebus suis ac nostris consuluerit. aut potius deus quispiam nos respexit: Actum est illicet. perimus. **ABAM.** **D**amete. **BAAB.** Quis me vult? **ABAM.** **A**hansir amicus tuus. **BAAB.** Quid

est quod me velis? **ABAM.** Quid apportes scire velim **BAAB.** Regi iussim explorator non tuus. **ABAM.** Terum: sed tamen licet ne michi hoc saltem scire: leta ne an tristia apportes? **BAAB.** Istuc vultus et color mentis: me tacente. indicare possunt. **ABAM.** Tristia ergo sunt: nam et ora pallor occupat: et tristis ac perterritus videris. **BAAB.** Bene ariolaris.

Dametes Rex.
Dametes explorator.

Dametes quid rerum geratur: an nostri in officio sint: et item an hostes non quicquam ut assolent: moliantur. **BAAB.** Regem opportune video. adibo propere. **BAUDE.** **D**amete. **BAAB.** Salue Rex. **BAU.** Quid afferis?

HAAS. Deu memiser. nō
leta. **BAU.** Mem. Istuc
haud miram est: quippe qui
per hosce an nos aliquot nū
quam nisi talia nuntiaueris
nuchi. **HAAS.** Et res sūt
ita nuntium esse oportet.

BAUDELIS Eloquere
vno verbo quid id fiet: **HAAS**
quandoq; magis cruciat. ex-
pectata mala quam presen-
tia. **HAAS.** Regem **Hispa-**
nie extransugis comperi: de
creuisse exercitum omnem:
cunctasque belli machinas
mencub^o admouere: et sortu-
nam: que hactenus ei semp
errist: experiri suam. **BAU**
DELIS. Ut misero michi
Houne hoc monstri simile
est: me non potuisse vel diez
vnum integrum letum age-
re: Paulum gausus eram
aduentu Legati Imperato-
ris Turcarum. en statim hic
nuntius perturbauit omnia.
Terum illud profecto ver-
bum est: quod a sapientib^o
dici audio: Risus dolore
miscetur: et extrema gaudij
luctus occupat. Sed quem
hostium festiuantem video:
Audalla cursor noster est.

Aliquid credo apportabit
eiusmodi. Prestolabor eum
hic paulisper: nam iam hic
aderit. ita in cursu velox est.
Interim cogitabo que mihi
facto opus sunt: vt hostium
impetus. si urbem oppugna-
tum uenerint: propulsem.

Itam quando tanta nobis
subsidia promittuntur. non
deceat me fracto et conster-
nato animo esse: et commit-
tere vt prius per ignauiam
aut metum hosti succumba-
mus: quam a Turcarum Im-
peratore succurrantur.

Audalla cursor.
Baudelis Rex.

Si ego nunc
regem quera-
qua potissimū
inistam via?
BAUDEL.
Quam cito Audalla curri-
culum euasit: num me hominis
celeritas fecellit? **BAUDELIS**
BAR. Regem opportune

video. Rex eternum viue.
 BAU. Quid est: AU. Re-
 cte. BAU. Quid recte: AU
 Audies: Offendi modo Ta-
 bellarium. humidie regis: q
 deceptis hostiū excubīs ma-
 gno cum periculo se euasit
 narrabat: aiebatqz cuz regis
 sui litteris ac mandatis quā
 letissimis ad te pperare. quo
 audito ego pcurcurri: vt te
 quāprimuz hoc afficerē gau-
 dio. BAU. Utinam tibi vera
 narrarit: Sepe. n. Tabellarij
 (vt vulgo dici solet) in ore
 mendacum: vt tabellis veri-
 tatem ferunt. Sed quicquid
 sit: eum ad me intro deduci
 curato: Nam militibus edi-
 cere volo: vt arma capiant:
 paratiqz sint: vt si hostis ad
 incenia propius accesserit: z
 impetere z ppullare possint.

Abdalla cursor. Ta-
 bellarius humidie Re-
 gis Puer.

ospes qz cito
 me cōsecutus
 es: nō videris
 sane lassus de
 via. TAB. Af-
 fuerus sū huic

labori. Nam a pūero Africā
 Europāqz perferēdis huc
 et illuc tabellis peragraui.
 AU. Vere dicitur est: Aba-
 gni referre hoc vel illo modo
 ab ipsa adolescentia instatu-
 rum esse: Sed Rex iam te
 expectat: ei enim aduentum
 tuum nuntiaui. TAB. Ubi
 is est: AU. Intus. TAB.
 Fac me ergo ad eum deduci
 AU. Ea imprimis gracia
 hic restit: I puer z recta hūc
 in Regiam ducito. Ibi Rex
 est: nam ego hic amicuz pan-
 lispervolo oppiri meū: mor
 ego quoqz istuc concessero.
 P. P. Presto sur. tu me
 sequere. TAB. Propera. se-
 quor. AU. Quaz gaudeo
 me primum Regi aduentuz
 huius Tabellary nunciaste:
 nam si vera michi narrauit
 aliquam apud Regem inibo
 gratiam: qz primus ei id gau-
 dium obicerem: z simul ali-
 quo forsitan munere: vt in ta-
 libus solet esse liberalis: me
 afficiet. Sed hic mens ami-
 cus cessat diu: si ad constitu-
 tum venire volebat: iam du-
 dum eam hic adesse oportue-
 rat: Nam que est hec hoim

impudentia? Non satis ha-
bent amicum uti opera: ni-
si etiam eos longe expectatio
nis mora defatigent. Sed
Rex foras exit: letus est: qu-
tum video: verus sui nunti-
us. Ego vero ad meum munus
ab eo. ne Rex me hic videar
ociosam. nam compellandi
etiam non satis idoneum tem-
pus videtur.

¶ Baudelis Rex.

Quoniam tibi a
go summe Ju-
piter: qui me
ex alto misera-
tus tandem tot
miseris erumnisq; nostris di-
uinam aliquam opem presti-
turum te significasti. Tu enim
Tu inquam paulo ante Tur-
carum Imperatori eam me-
tem indidisti: ut insulas ho-
stis nostri ditioni subiectas
proponeret innadere. Tu
idem nunc Numidie regis
oculos hactenus calligates
aperuisti: ut aliquando intel-
ligeret: non posse hoc Regnum
cadere: quin secum magnam
Africa partem trahat: pariq;

ruina luoluat. Tu itaq; hoc
ei in animum induxisti: ut qu-
plitteras suas: quas modo
hic Tabellarius reddidit. mi-
chi ostendit. in auxilium no-
strum cum omnibus regni sui
viribus terra mariq; descen-
dere proxiis. Vere decreueris
Quare pater omnipotens ne
tanto tuo favori deesseim:
Almanforcem Prefectum cum
omni equitatu. et meliore co-
piarum parte ussi posteriore
urbis porta exire. exercitum
q; hostium nichil minus opi-
nantem a tergo innadere.
Spero. n. te duce illum facile
casum victoriae inuenturum
aut saltem eatenus profectu-
rum. ut hostis sibi quoq; ca-
uendum esse cognoscat. libe-
tiusq; nos quiescere patiat.
Interim promissa subsidia
hic aderunt. et non solum pro-
pulsare bellum. sed etiam in-
ferre poterimus. Nunc huc
prody. ut presto essem. si illis
auxilio opus foret. nam reli-
qua omnis copiarum pars
in armis est signum a nobis
expectans. aut si hostis exer-
citus ad muros adiuoeret
ut ad resistendum pati essem.

Sed quid est hoc q Regina
ita examinata ad nos egre-
ditur? Non temere est. Pro-
dibo illi obuiam, vt quãpri-
mum quicquid id est: sciam.

Regina Granate.
Baudelis Rex. Anty-
pho somniorum conie-
ctor.

Qseram me.
quam timeo
quorsuz eua
dât hec visa
somniaorum?

Sed eccum regem video.
Salue vir. Salue nra spes.
BACD. Et tu quoq salua
sis mea vroz, vnde tibi ista
trepidatio? RES. Non ab
re est. quia videlicet sum de
tua exercitusqz salute solici-
ta. BAC. Istuc pudice z vi-
rum suum amantis matrone
est. Sed quid noui est. q nûc
magis solito sis de nobis an-
xia? RES. Dicam tibi. Hâ-
bucea gratia ad te prodij.
BAC. Dic queso quid est?
RES. Accepi te mandasse

Almansori copiarum tuaruz
Prefecto vt hostes adquire-
tur. id nollein factum. BAC.
Cur uolles? RES. Quia
preter id quod dispicet. te tu-
am populiqz salutem in tam
manifestum discrimen conie-
cisse. somniuz. quod proxima
nocte vidi. maiorem in mo-
dum me terret. BAC. An
tu somnijs credendû esse exi-
stimas? RES. Quid ni: cuz
et ipsa in vtrâqz partem mul-
ta somnia vera experta sim.
et a sapientibus viris acce-
perim. solere deos per somni-
um futura nonnunqz morta-
libus significare. an non in-
tuorum sapientum numero
et somniorum cõiectores ha-
bes? BAUDELYS. ha-
beo quidem. sed raro eorum
opera vroz. quanquam ipsi
sepe michi persuadere conâ-
tur. ne somniorum monitus
negligam. enumerantes. A-
nnilcaris. hannibalis. matris
Phalaridis. Sophoclis. So-
cratis. et aliorum plurimoz
tam philosophorum quam
ducum somnia. que non ma-
gis sônia qz oraclâ certissima
fuisse contendût RES. Lû

igitur somnio: si veritates
tet exemplis confirmet: et
pluribus rationibus asserere
vt credo: possint: cur fidē illis
abnegas? **BAC.** Non abne-
go omnino: sed non facile ad-
ducor: vt illis credaz. Sed ce-
do istuc tuū somniū. **RES.**
Visa eram secundum quie-
tem videre ingenti subor-
ta tempestate fulmē e celo ma-
gno cum fragore lapsum: tē-
plum: quod **Aheschit** dicim⁹
magno motu percutere: **A**hag
medis et aliorum prophetaz
nostrozū monumenta ad ter-
ram dare. Inde qz statim in
Africa transgressum: magnā
eius prouincie partem depo-
pularier. Quo somnio exter-
rita e sopore confestim cor-
pus proripui: fuitqz in animo
id tibi exemplo nunciare: ob-
testariqz: ne quid magne rei
hodie aggredereris: **N**escio
quid enim animus michi pre-
lagibat mali: ni veritas essem:
ne me nimia: vt ais: fidē som-
nijs adhibentē tuo more de-
rideres. **N**unc cū accepisses
te mississe **Prefectum** cū exer-
citu: qui cum hoste conflige-
ret: diuino michi reticendū:

non putavi. **BAC.** **P**rudē-
ter fecisti: nam et si ego non so-
leo magnopere huiusmodi
rebus moueri: tamen nichil
omittere: quod vsui aliquan-
do eēt: et ad capiendū consiliū
pertinere possit: prudētis eēt
existimo: presertim cum som-
nium istud tauz tale sit: vt vi-
deat negligi non debere. **A**d
uocemus igitur **Antyphonē**
qui nobis hoc somnium con-
iectet: **N**am is preter cete-
ros in hoc genere pollere exi-
stimatur. **AAZ.** **E**cce me.
quid **Rex** iubes? **BAU.** **T**u
hic eras? **AAZ.** **E**ram qui-
dem. **BAC.** **Q**uid igitur ha-
ctenus reticisti? **AAZ.** **Q**uod
non decet seruum: domini se-
colloquio impudenter inge-
rere: et simul quia **Regine** som-
niam me magnopere pertur-
bauit. **BAC.** **A**n tu id audi-
sti? **AAZ.** **Q**uid nū: qui iter
hos comites tuos vna sem-
per affuerim. **BAC.** **Q**uid
sentis: aut que te res adeo:
vt ais: perturbauit? **AAZ.**
Non vna sed plurime. **L**ete-
ram velim **Rex** vt alios quo-
qz **diectores**: **ariolos**: ac **A**th-
ematicos tuos conuoces:

qui mecum vna hoc somnium interpretentur. Nam plurimorum iudicium certius est: et dicitur solet. Illuc esse salutem: ubi fuerint multa consilia.

BAC. Nichil opus est alijs. Nam plus vni tibi in hac arte tribuo: quod reliquis omnibus. Edisere igitur michi vno verbo: si potes. quid sibi velit hoc somnium.

AAT. Dicam licet inuitus.

BAC. Eloquere subito. Nam me iste tua plura torquet mora.

AAT. Finem Regni tuam affore hoc somnio significatur.

BAC. Item. Unde coniecturam facio.

AAT. Dicam. Tempestas: quam se vidisse iu somnis Regina commemorat bellum est: quo Regnum tuum tanquam agri tempestate: vastatum est. Fulmen: Hispanie Rex est. qui nimis a celo missus dici potest. Nam: ut vides: illi celum et sidera omnia lauet Concussione repli et motum torum in terram casu. portendi autumo. hanc urbem breui in hostium potestatem venturam: et in ea non amplius ab agmedis legem: sed Christi seruam iri. Postremo transgressio: eiusdem fulminis in

Africa. et illa depopulatio manifesta significant. hac urbe capta. bellum in Africam traieciturum. Hispanieque Regem ea prouincia impetu belli percussam atque prostratam: maiore ex parte periturum.

BAC. Deum me miserum. quod metuo: ne euentus ista quam vaticinaris. Ita enim apte somnium illud interpretatus es: ut non somnium. sed oraculum aut historiam michi viderer audire. Quid igitur faciam Antypus? **AAT.** Quid facias: nisi ut iram dei: qui tibi nunc intentus est. si possis: placare studeas. ac tibi Regnoque tuo: dum licet: consulas.

BAC. Recte mones. Sed placidorum deorum munus ad te potissimum pertinet mea vxor: que cum religione ac pietate preestes: facilius nobis numina irata reconciliare poteris.

RES. Nichil faciam libentius. non quod pietate superiorum me existis sed ut quemadmodum meo somnio malafata tibi cognita sunt ita meis precibus: si fieri possit. eadem auertant.

BAC. Ita deus facit. ubi supplicatum.

RES. Ab eo: vos me sequimini

Abelli curfor.

Interim volo ex
curforem certi
us cognoscere.

i

Dic michi Abelli
sic exercitus noster funditus
deletus est: quonā modo tui
columnis euasisti? **Abes.** Di
cam tibi: p̄reliū in conualle
istac sinistrosum cōmissus ē:
me p̄fectus in edito ac tu
to monte: vnde spectari pos
sent omnia. locarat: quo tibi
victorie aut fuge nunti^o esse.
cuncta itaq; vidi: & ad te pro
pere currui. **BAC.** Ledo.
Ipe p̄fectus: quid? **Abes**
Occidit vna cū ceteris. Stre
nuissimus enim quisq; in pu
gna cecidit: pauci admodum
vivi: licet grauit̄ sauci. i po
testatē hostiū redacti. **BAn.**
Quid: Rex ip̄e p̄elio inter
fuit? **Abes.** Non interfuit
solum: sed p̄fuit: vidi ego il
lum nostrorum sanguine ma
dentem per totum agnē ma
nibus: oculis. clamore volita
re: et strenui militis & optimi
sinul Imperatoris officia cre
qui. **BAC.** Abale est michi

revertere ad istam speculā:
vt obserues: quid hostes par
ta victoria moliantur. **Abes.**
Fiat.

Baudelis Rex.

o **Fortuna:** que soles
esse tam inconstās
et varia: vt in meā

meorumq; cladem ac perni
tiam constans et certa es:
Decimus agitur annus: ex
quo nullum fere diem letum
cregi. Omnia semper aduer
sa fiere. Raro quicquam iust
turbulentum: triste: ac mole
stum aut audiri: aut vidi.
Res dura: spes multo fuit a
spetior. hodie paulum gaudi
sus eram aduentu legatorū.
he misero michi: quam cito
ad luctum et lachrymas ea
gaudia reciderunt. Sed ec
cum Anthiphonem cū Ser
raia et reliquis seniorib^o ad
esse video.

Antypho: Serraia.
Baudelis Rex. **Bali.**

Consultor.

Et ne censetis?

SEK. Proxus
ita. Nam nulla
alia salutis via o-
stēditur. BAC.

Mens Antypbo. Diligēs fui
sti in mandatis nr̄is obeun-
dis. AAT. A deo functus sū
officio. Sed nō fuit opus me
in his cōuocandis magnopere
laborare. Nam audita clade
exercituo: quā incertis rumo-
ribus nescio quomodo acce-
perant. sponte conuenerant
oēs. Itaq; huc ad te ibāt: te
vt orarent tandē aliquando
tue cōiūq; omnium saluti pro-
spiceres. BAC. Audierunt
ne que gesta sūt oia? AAT.
Plura q̄z vellēt. BAC. U-
distis ne vnq; hoiem infelici-
orez: q̄z ego sū? SEK. A de-
o atq; a deo hos oēo collegas
meos. q̄ppe q̄ tuā ac nostrāz
vicē doceam. BAC. Mon-
ita ē. Nā quo meo status ē
sublimior: eo casus ē altior. z
ruina grauior. SEK. Uerū
ē. sed tu stare potes nobis ca-
dentib;: uos te cadēte. salui
eē nō possum. BAC. Abis-

sa hec faciam? qd tandem in
tanta aduersitate fortune mi-
chi psultis? SEK. Dicāt ip̄i
quib; cū vt iussisti: cōmunica-
uioia. Nā quid ego sentierē
in initio cū nondū eēt suble-
cuta clades exercitus: tibi ex-
plicui. BAC. Dic hanc quid
tibi videtur? HA. A deo ne-
BAC. Ergo: quē vt eta-
te. ita prudentia ceteros ante
ire par est. HAL. De pru-
dentia alij iudicēt: studij cer-
te z fidē erga te meā. summā
qz in cōsulēdo libertatē tute
nosti. BAC. Nichil deest ti-
bi: quod ad fidem amicū. z
summū viz pertineat. Sed
dic qd cōsiliū michi capiendū
sit. HAL. Quando ita iubel-
dicā id qd in eū vna omēs isti
sentiūt. Nā iam dudum inter
nos hanc rem tractam. z sup-
ea disceptam. BAC. pem-
istuc volo: z si potes. vnover-
bo expedi. HAL. Paz. Om-
nes qz primus de ditionē tibi
faciendam esse cum id nō mo-
do necessarium. verum sit.
BAC. Quo modo? HAL. J.
Primum vides amisso exer-
citu z omni flore inuenturis
nullam tibi amplius i annis

spem fore: metuendūq; eē
 ne hostis tanta victoria cla-
 tus: menta inuadat. Quod
 si fit, perimus oīis illicet. U-
 enim vrbe expugnata: quod
 tante potentie ac virtutis vi-
 ro erit per facile: aut mortem
 crudeliter oppetemus aut in-
 predam miserandamq; ser-
 uitutem via cum coniugib⁹
 e liberis trahemur. Deinde:
 vt hostis quiescat. quod (mi-
 chi crede) haud faciet. nō in-
 telligis hunc populum tan-
 ta senum. puerorum. ac muli-
 erem turba superstitē: cui iā
 omnium nos alimentorū ge-
 nera defecerint. famen diuti⁹
 tolerare non posse: Nam in
 externis auxilijs spem poue-
 re: ea vero summa foret cle-
 mentia. Ut enim omittam.
 q̄ ea iam pridem frustra expe-
 cramus: illud dico: si vniuer-
 sa Asia ⁊ Africa in auxiliū
 nostrum consurgeret: vix sic
 ri posse. vt hanc vrbez et fau-
 cibus imminentis hostis: iaz
 iamq; absorbentis eriperet.
BAC. Que nos vis belli
 vrgeat: ⁊ famis necessitas sat
 scio. Sed ego mortem serui-
 tuti anteponendam puto.

Nam quid est aliud se dede-
 re: q̄ in seruitutē se hosti ad-
 dicere. **MDLIII.** Non ita
 est Rex. Magni enim refer-
 re arbitror cui te dedas. Pri-
 mum Fernando ⁊ Delilabe
 Hispaniarum principib⁹ sub-
 esse: nō seruitus sed libertas
 appellanda est. Sunt enī vt
 nostri quoq; fatentur: ⁊ con-
 stans fama predicat. tate hu-
 manitatis: māfuetudinis. at-
 q; clementie: tantum in sum-
 ma potestate rerum omnium
 modum tenent: adeo deniq;
 sunt omnibus animi ⁊ corpo-
 ris dotibus ornati: vt beati⁹
 pene videantur illis seruire.
 q̄ alijs imperare. Deinde si
 te sponte dedideris: non vt
 seruum. sed vt clientem: ⁊ a-
 micum in suaz fidē: qua sunt
 benignitate. (michi crede)
 recipient. Rōdenses: Losca-
 ni: ⁊ pleriq; alij. qui se sponte
 dedidere: quibus nihil pe-
 te ademptum est preter miurie
 licentiā. quiq; pari quondā-
 modo iure cū hispanis vniū
 Regie hīanitatē ⁊ clemen-
 tie locupletissimi testes sunt
 At. Malaceseē (vt alios hīe
 am. q̄ obstat animis belli

impetum experiri voluerūt:
patria capta ⁊ direpta in ca-
tenuis per omnē Europā tra-
cti suo ludibrio omnes gen-
tes impleuerunt. Postremo
si tibi soli consiliū caperes:
forſan tuam iſtam animi ma-
gnitudinem non improbarē
qua dicere ſoles: preſtare. vi-
rorum more pugnantēs oc-
cūbere: q̄z vlli hominū ſub-
eſſe. Nunc cum ſimul etiam
deliberandū tibi ſit de coniu-
gibus ⁊ liberis: atque omni
populo ditioni tue ſubdito:
ſi tibi min⁹ parcio. at illis par-
cas: et tua pertinacia non cō-
mittas. vt ea illis eueniant:
q̄ vrbē capta victis accidere
ſolēt q̄ q̄dez talia ſunt: vt ea
fugiat ac reformidet oratio.
Quare cū neceſſitas te: vt ſa-
terio. vigeat: vtile ſit. ⁊ nō in-
decorum tam modeſtio. tam
miribus: tam omni virtutum
genere preſtantibus. Princi-
pib⁹ colla ſubmittere: nichil
cunctandū. quin ſtatim dedi-
tionē facias: cenſeo. **BAL.**
Ita vobis videtur: **BAL.**
Non ſolū videtur: ſed id vt
facias. etiā atqz etiam obſe-
gramus. **BAL.** Fiat. **Itaz**

malo vobiſcū errare: q̄z mea
pudentia ſtetus: recte ſenti-
re. Eamus igit̄ intro: vt Ora-
tores eligā: ⁊ ea. que ad dedi-
tionē faciēdas pertinēt: parē.

Cutterius Preceptor
maior eq̄tū Iacobeuſū. **Ger-**
nād⁹ rex. **Petr⁹** Cardinalis.

St vt dixi rex
Non enim ſa-
tio ē bono Im-
peratori vice-
reniſi etiā vi-
ctoria vt ſciat. **REX.** Et
propterea quando hec victo-
ria nobis celitus data eſt: de-
creui. vt ſoleo: ſucceſſus me-
os vrgere: naminūqz ſauori ſi-
ſtare. Atz ea gratia huc pro-
dij. vt hinc procul confidera-
rem: in quā poſſimū muro-
rum partē machinas dirigaz
qua vinec agende. vbi ſcale
admonēde ſint: vbi eq̄tatis.
vbi peditat⁹ diſponēde: vbi i-
ſtoie collocāde. **SEN.** Sz
quis vnqz putaret **A**uros
iſtos auſuros eē exercitū tu-
um vltro laceſſere: cū plures
iā meſes pre timore portas
vrbis egredi ſomidarint?
REX. At ſue ſtultitie ac te-
meritatis debitas penas de

derunt. Verū hoc michi est. Cras faxo vt nostrā ac militum in vīn melius sentiāt. Certū ē enī vrbe cras primo mane oibus virib⁹ totaqz belli mole adoziri: indeqz non nisi ea expugnata ⁊ solo equata discedere. **SEN.** Facile id fuerit: si tua virtute ac militū roboze vti volueris. **REX.** Ita spero. Sed ego hacten⁹ hanc expugnationē distuli: q̄ ostendebant hostes. quoti die fere deditiōne sese facturos. Ego autē milituz salutē: quos filioꝝ loco diligo. p̄spiciens. libentius longe obsidionis tedia sufferebā: q̄z eos i discrimen adducerē. **LAR.** Rex viden tu illos vrbe exētes? **REX.** Video nunc. postqz oculos in eos conieci. Sed quos nā eos fore putemus. aut quid ferre denique? **LAR.** Nescio. nisi q̄ iermes horū veniūt: ⁊ si satis cerno oliueramū pacifere. manub⁹ gestāt. **REX.** Demiroz hoc qd sit. nisi forte sint Oratores q̄ veniant: vt se dedant. veni am pacēqz postulet. **LAR.** Bene sibi: si id fecerint consulent. **REX.** Nescio qd iter

se colloquunt. aucupemur: eoz sermonē: ⁊ eo pacto: qd veniant. sciamus. **LAR.** Istuc optimum est.

Orator Baudelis Regis. Cardinalis. Fernandus Rex. Sutterius.

Roscto quāto magis magisqz cogito: tāto magis hāc deditiōne laudo. **LAR.** Au-

din tu illū: Nescio qd deditiōne loquit. **REX.** Audio. **ORA.** Nā hac potissimuz via salutē nobis: coiungib⁹. libentiqz usis pabim⁹. ⁊ vrbez direptiōe excidiōqz qd iminebat: liberabim⁹. **LAR.** Non dubiū ē: quātū audio qn̄ isti deditiōne facturi veniant. **REX.** Ip̄i viderit. Nam ego vtrū mali: nescio. si enī se spōte dediderint: milituz salutē. quos in discrimen adducere nō erit necesse: p̄spexero. Si obstiato aio obsidiū tolerare voluerit. Ntuz exerceōe ⁊ adipsē de glorie latiorē capū p̄buerit. si qdē in magis d̄r⁹ cui tescet. ⁊ cumulator erit usqz gloria: vi ⁊ armis expugnata

Granata: quod breui conse-
quimur: q̄z spontanea hosti-
um deditioe recepta. **R**
Opportune Rex adest: z nō
preiuderam. Procidam⁹ ei
ad pedes. Salue Rex inui-
ctissime. z omnium: quos ter-
ra sustinet: gloria z honore
dignissime. Lum te non late-
at q̄z graue durumqz vide-
ri debeat homini cum Regia
dignitate nato: z ab ipsis pe-
ne incunabulis pluribus po-
pulis gentibusqz iperare as-
suetō. aliene se ditioni spōte
subijcere: existiare merito po-
tes non sine summa vrgenti-
qz ratione Baudelim Regē
hactenus nostrum deditiois
faciende: cuius gratia nunc
ad te Magnanime Rex ve-
nimus: consiliū cepisse. Li-
cet enim fames ferrum ac po-
stre mo rerum omnium diffi-
cultas ad hoc illum impelle-
re videantur: tamen (michi
crede) plus apud eum nosqz
omnes opinio: quodāmodo
certa spes tue bonitatis: fidei
atqz clementie valuit. Nisi
enim ipse omnisqz populus
eius ditioni subiectus te his
quas modo noiaui: reliq̄sqz

tuis singularibus virtutibus
erga se vrum cōsideret: qd
uis potius perpeti: q̄z tibi se
tradere cogitasset. Non de-
erat profecto uobis animus:
si vis ferri vrgeret. mortem
fortiter pugnando oppetere
aut fame ingrauescente: eaz
quoquomodo tolerare pati-
enter: donec aut amici pmil-
sa subsidia mitterent. aut de⁹
fortasse quispiam nos respice-
ret. Verum hec (quam dixi)
opinio: z spes de tua summa
bonitate persuasi: vt viuere
etiam nūc Baudeli ac nobis
omnibus libeat. neqz pude-
at tibi tam indyto Regi: taz
benigno misericordiqz victo-
ri ceruices summittere. Ita
q̄z Baudelis nomine. ipsum:
omne populū. vrbez: agros.
diuina hūanaqz omnia in di-
tionem arbitratumqz tuum
tradimus. Nunc tuū fuerit.
ne illū nosqz simul hec spes
frustetur: prouidere. Quod
vt facias etiam atqz etiā sup-
pliciter oramus z obsecram⁹
REX. Pudenter factū est
ab Rege vestro ac vobis: qd
nostrā benignitatē q̄z vim et
arma expiri maluistis: qdqz

nullum vobis eēt ad salutem
 tutiorem portū intellexistis.
 q̄z ad n̄sam fidem clementiā
 q̄z confingere. Quod ne fru-
 stra feceritis: sed n̄lo a nobis
 (bono animo estote) curabit̄.
O. RAL. Ita speram⁹ opti-
 me Rex **REX.** Leternz quo-
 certior sim huic deditioi nul-
 lum subesse doluz. iubeat sta-
 tim Rex nobilium liberos ob-
 sides dari michi: arma omnia
 huc trāfferri. captiuos ex chri-
 stianis: quotquot in vrbē sūt
 quorum salus ac libertas mi-
 chi precipue cordi sūt: ad me
 deduci. **O. RAL.** Et hec et
 alia quecunq; iusseris: faciet
 ac iubens Baudelis seruus
 tuus: ne dubitaueris. **REX**
 Ite ergoz hec curate. **O. RA**
 Factū puta. **REX.** Tu Sut-
 teri cū lecta peditum manu
 paratus sis: vt cum obsides
 dederint. z huc arma detule-
 rint: vrbem recipias. portas.
 arcem: inuitaq; omnia vr-
 bis loca validissimo presidio
 firnes. Id vbi feceris: ex sum-
 ma arcis turre solita nostra si-
 gna extollito. Tibi enim tan-
 quam preceptorū maiori eq̄-
 tum Jacobensium merito de-

bes hic honorz labor. **S. Ut.**
 Nichil vnquam in omni vi-
 ta feci libentius: q̄z hoc factu-
 rus sum: etiam si vite pericu-
 lum. quod nullum imminet:
 michi esset iadendum. **Rax**
 qd̄ michi potest euenire glo-
 riosius: q̄z me primū post tot
 secula. i arce Granate dei no-
 stri z tuavictoria signa collo-
 casse: Vos cōmilitones mei.
 etia arma sumite: z meū ad
 vrbis portas propius accedi-
 te. nolo enim vt vlla sit mo-
 ra: quin statim. cum tempus
 fuerit: vrbē potiamur. **LAr.**
 Quante tibi Rex laudi: z q̄z
 immortalī glorie hoc fore pu-
 tandum est. cuius cōsilio: du-
 ctu. ac virtute singulari. hoc
 tam diuturnum: tam crudele
 tam intestinum. ac viscerib⁹
 ipsis Christi fidelū inherēs.
 occipit: administratum. z
 confectum est bellum: Lum-
 tantum Sutterius noster (z
 merito quidem iam nūc glo-
 rietur. se primum Granate
 portas et arcem tuo nomine
 victorem intractuz. **REX.**
 Qui poti⁹ deo nostro: a quo
 emanāt bona cōcta. gratias
 agam⁹. **LAr.** Ut pium z

catholicū p̄ncipem decet: lo-
queris. ⁊ vere. Deus eui tibi
eā mentē indidit: vt solus eā
maculā dclere velles. que iā
insederat ac per tot secula in
ueterauerat in populi Chri-
stiani noie: q̄ Abagmedis se-
ctatores. qui Asiā iā dudū no-
bis Africamq; eripuerāt. nō
modo suis latissis t̄mis cōtēri
nō eēt sed i Europa pecula-
ri nostra debaccharētur. Idē
in suscepto: contra perfidos
istos Maur̄os: bello istam cō-
stantiam ⁊ patientiam conti-
lit. vt nullo labore: nulla in-
edia. nullis vigilijs. nullis de-
nique incōmodis inolestijsq;
frangereris. Idē in tot mari-
ac terre periculis incolumen-
te custodiuit: ⁊ postremo ad
hunc seruaui diem. vt quod
maiores nostris emp optarūt
sperauerunt nunq; . Brana-
tam cum vniuerso eius Re-
gno videas tuis armis: tuo cō-
silio. ac singulari virtute sub-
actam. domitam. ac pacatā ⁊
in tuam ac Christianorū po-
restatem deuenisse. REx.
Est ita vt dicis. Ego hec et
si qua alia sunt in me. que di-
gna sint laude. vni deo acce-

pta refero. Sed eccūm arma
exportant: obsidesq; ad nos
adducunt. dubitari non pōt.
quin sint ingenui ⁊ nobilium
liberi. ita sunt facie liberali.
Deus comites mei illos su-
scipite: ⁊ curate vt per v̄sa di-
stributi tentoria diligēter cu-
stodiantur. ⁊ simul arma in tē-
plum referantur. Deū. opti-
me est. Sutterius noster pre-
benignem urbem recipitur.
LAr. At ego istuc uon ad-
uerteram. Q̄ factum bene ve-
rum aliud sperandū non fuit
REx. Sed optimū factū ē
me huc euocare exercitū ad
me. ⁊ tubicē: ⁊ p̄fectos.
Tribunos. Centuriones: re-
liquosq; ductores exercitus
meis verbis moueto. vt cum
omnibus copijs: tanq; si cum
hoste dimicandū esset. instru-
ctis quāprimū huc adsint.
LAr. Prudentissimi. vt so-
les. Imperatoris officio fun-
geris. dum ita te comparas.
ita ad omnes casus. tam pro-
speros. quam aduersos instru-
ctus. ⁊ multo ante paratus
es. vt nichil quicquā accide-
re possit. quo dicendum tibi
sit. non putaram. Nam si ho-

stes in fide manserint: tuto & honorifice cum omni equitate & peditatu urbem ingredieris. Si uero quis dolus aut fraudis subit: quod uix credibile est in tanta ipsorum clade ac rerum omnium desperatione: parat⁹ eris. qui eorum perfidiam uiscario. **REx.** Dicis id quod res habet. Sed uideo ego an non Crucis signum in summa arce eleuatum: & sane nisi me oculi fallunt: ipsum est. **CAr.** Recte uides: illud ipsum est. Jam igitur Arx cum urbe tota libere in manu est tua. **REx.** Adorem uo eam. **CAr.** Iustum est. **REx.** Et pro tantis erga nos meritis deo gratias agam uo. **CAr.** Requiescunt. Sed cum in tantis rebus nulle voces sufficiant. efficitur cordis: cuius scriptator: est deus: satisfieri poterit. **REx.** Ita est. **CAr.** Ecce autem post Crucem: diu Jacobi uexillum: ac deinde tantum elatum est. **REx.** Bene istud. Nam Diuus Jacobus Dux & aduocatus noster est: & illi cum beata uirgine post deum uictoriam hanc referre debemus acceptam. **CAr.** Sed

Preconem e summa arce silentium sibi tube cantu poscentem uisus sum audire. **REx.** Et quidem ego. **CAr.** Attendam uo queso quid nam dicturus sit. **REx.** Placet. **CAr.** Preco.

Viuant uiuant eterna laude atque gloria Ferdinandus & Isabelabe Rex et Regina hispaniarum Illustris: quorum opera. ductu: felicibusque auspicijs. summo labore: in credibili uirtute. diuino consilio potētissima hec urbs Granata cum omnium prouincijs: ciuitatibus. castellis & oppidis eius Imperio subiectis: Deo duce: Regina celi Maria diuoque Jacobo hispanie patrono: suffragantibus: Beatissimopatre nostro Innocentio. octauo. Pont. Max liberalissime opitulante. Ad hoc presulibus. Principibus: Ciuitatibusque Castellis: pro se quibusque sedulo elaborantibus. ex impia & tenebrosa Mahamedana seruitute eruta. in veri Dei lumen translata est & Regnum.

Cardinalis . Fernad^o rex.

Dne premio di-
gnus est preco
cui tā egregie
suo functus est
munere : licet
plurima que in tuā regineq;
laudē & gloriā vere dici pote-
rant . p̄termiserit . **REX.** Abi-
chisat est recte fecisse . Nam
gloria : etiam si id nō agam^o :
tanquā vmbra corpus . Be-
nefacta consequitur .

Captiui . Cardinalis .
Fernandus rex .

Benedictus do-
minus de^o Isra-
el : quia visita-
uit . & fecit redē
tōez plebis sue
AR. Lanētes nescio quos
audio . **REX.** Agmen ē eorū
quos ex iis captos **Abauri**
din in cōpedib^o & vinculis te-
nuerūt . Miserum me : vt sūt
fenti . Squallidi : luridi . laceri :
toto deniq; habitu vultus &
corporis deformati . **AR.**
Tales sunt . vt vix vxores et

liberi eos agnoscere posse vi-
deantur . **REX.** Lusus iuven-
tem vel ferreas misericordia
non tangat : si eius oculis taz-
dirum spectaculum sit obte-
ctum : Procedamus pauluz
illis obuiam . Si . n . seruitutē
istam et quo animo propter
fidem tulerunt : in martyrum
quodammodo numez reuer-
ri possit . **LAP.** Rex eter-
num vive : cui tantum debe-
mus . quantum hominem ho-
mili debere vix fas est . Tu
enim nobis libertatē : que bo-
nis vita est carior . Tu patri-
am . qua nichil est iucundi^o .
Tu liberis . nostris parentes
nobis liberos . Tu cōiugib^o
nris viros nobis cōiuges Tu
ppi quos : affines . amicos . for-
tūas & deniq; nosmetipos no-
bis reddidisti . omnia : que ab
homine optari possunt bona
simul cum libertate amiserā-
mus . ea nobis per te hodie
na die restituta sunt . pro q̄
bus omnibus gratias tibi a-
gere superuacanez ē . Quis
enī pro immortalib^o tuis erga
nos meritis puenire existimet
vt tā vili mūere defūgamur
orationis : Gratia autem re-

ferre nō est nostre facultatis:
 sed eaz sperare debes ab illo
 cuius vexilla secutus glorio
 sam hanc de hostibus eius vi
 ctoriaz reportasti: qui pia ho
 minum facta ex alto prospici
 ens .singulis premia digna
 muneratur. Nos quod possu
 mus: te non solum vt Regē.
 id quod es: sed vt parentez.
 ⁊ sifas est dicere: deū salutis
 nre vite: libertat: fortūe co
 lemus. ⁊ dum spūs hos art^o
 reget: obseruabimus. **REX**
Neq3 a vobis: neq3 adeo a
quoq3 hoim istas gratiarum
actiones vnq3 desiderauim^o
Id michi iucundissimuz est:
Vos videre liberos ⁊ incolu
mes. pro quorum salute acri
us q3 pro Imperij ppagati
one ⁊ gloria dūcimus.
LAR. Istuc recte. Sati^o q^o
 pe est ⁊ gloriof^o: ciuē vnū
 seruare: q3 multos hostes pe
 dere. **REX.** Tu dispensator
 hos in castra ad Reginā de
 ducito: ⁊ abluto squalore cō
 gruētibus vestibus orozna
 nichilq3 quod ad cultuz aut
 victum pertineat: eis defieri
 patiaris. Vos vero bono aio
 estote. **LAR.** Quid ni sim^o?

cum te viuam ac victorem
 videamus.

¶ Rex. Cardinalis.

o
 oportune Re
 gine mētio in
 cidit: eam cum
 principe cete
 risq3 liberis no

stris q3 p mū huc adesse oportet: vt nobiscū vna vrbē ingredias. sitq3 nunc particeps honoris ⁊ leticie: ita vt hactenus particeps sociaq3 fuit laborū. vigiliariū: periculorū. **LAR.** Imitata est Ipsicrateam. que virū in castra ac p omnia bellorū discrimina secura est. Sed tua: cōsilio. prudentia: animi magnitudine longe illa superior est. Nam de pudicitia: qua Lucrecie p est. amore coniugali: quo Iulie Pōpeij. aut Porcie Brutij non cedit: reliquisq3 virtutibus. que ad consumatam matronā spectant: dicere superuacuum est. **REX.** huius michi illam laudas. Sat scio nichil taz magnifice dici posse: quin id excellens ac diuina illius virtus longe exuperet. Puer curre propere: ac Reginaz cū liberis reliquoq3

comitatu huc meis vobis eno-
ca. Sed Baudelis egreditur
cui suis satrapis. Nescio qd
mestus secum loquitur. Non
cedamus hinc paululum ad
dexteram: vt nos tardius vi-
deat. possimusq; inter ea ser-
mones eius aucupari.

Baudelis. Fernan-
duo Rex. Cardinalis.

q Ego vnq; existi-
masset: qui anos
ab hic decem me
tot diuitijs opib⁹

q; affluentem. tanto equita-
tu ac peditatu stipatum. tot
oppidis: castellis. vrbib⁹: o-
pere ac natura inuinitissimis
cinctum vndiq; ac valatum:
omni deniq; bonorum copia
florentē vidisset: fore aliquā-
do: vt in has erumnas mise-
riasq; que nunc me premūt
inciderez. **S**ortuna: que di-
ei soles uunquam esse perpe-
tuobona. vt ex illo tempore
ad hoc: aduersum me es per-
petuo mala: **REX.** Dic mihi
consolanduo est: ne se a deo
maceret. **CAR.** Bene factū
REX. Nichil est Baudeli:

quod tanto opere fortunam la-
menteris tuaz. **BAC.** **S**al-
ne Rex inuictissime. Super
tibi urbem cum omnib⁹ meis
fortunis tradidi. Hunc me-
ipsum: cōiugem. liberos: spes
q; omnes meo. z liquid est
mibi amplius reliquū: absq;
ylla exceptione dedo. Illud
duntaxat per tuam istaz dex-
teram victoria z fide glorio-
sam te oro: vt cum de me: cō-
iuge: liberisq; deliberare vo-
les non victoriam: que natu-
ra insolens z superba est: sed
trauinitissimum ingenium
tuam solitam humanitatem
mansuetudinem: clementiā:
quas egomet: dum tuus ca-
ptiuus fui: expertus sum: in
consiliū adhibeo: fortunāq;
cui tantum de me licuit: reue-
reare. **REX.** Exurge ac bo-
num habeto animum. Sensi-
sti hactenus: quantuz aduer-
sus hostes in bello valerem:
qualis vero in pace sin: preser-
tim aduersus eos. qui ad no-
stram fidem misericordiāq;
confugerunt: posthac senties
erisq; documento ceteris vt
experiri malint: quid possin
prodesse amic⁹. q; obesse ini-

micis. Vos enim in castra comitami: vbi curate vt honorifice accipiat. Sed heus cōcedite istozsum ad sinistra: ne is Reginam ad nos: vt video. cum comitum suozuz pompa aduentantem vsquā remoretur.

¶ Regina. Rex Fernā
dus.

Alue Rex. Omnia tibi ex sententia hodie obtrigisse maximo-
pere gaudeo. **REX.** Licet. Quandoquidem tu in earum omnium voluptatum honoris: et glorie particeps et socius es. Introcamus iam vrbem: vt eius possessione: quod tot suspirijs. tot votis nos ac maiores nostri tādū optant: tandem aliquādo pfruamur. Deoq; nostro gratias agamus: qui tot curis: tot dispendijs. tot molestijs: laboribus. periculisq; nostris finem hodierna die imponere: fidemq; suam sanctissimā per nos ministros suos am-

plificare et exaltare dignatus est. **RES.** Illuc. Si grati eē volumus: vt certe volumus iustissimum est. **REX.** Eamus iam intro. **RES.** In me nulla est mora. Vos valet et plaudite.

¶ Acta Ludis Romanis In nocentio. octauo. in solio Petri sedente. Anno a Natali Saluatoris. **Mil. LLL. Xij.** Undecimo Kalendas **Maij.**

Marcellini Gerardii Celenatis Elegia.

Dunc est precipue iuuenes: pueriqz: senesqz
Letandū: tellus nunc ferienda pede.

Nunc genial emerum pateris sumatur z arro
Nunc cesset rauci turba molesta fori.

Quilibet in sumis nūc turribus excitet ignes:

Atqz peregrino spargat odore focos.

Fundantur flores: cingantur tempora lauro.

Que prius annoso sint madefacta mero.

Nunc est precipue iuuenes: pueriqz: senesqz

Letandum: Tellus nunc ferienda pede.

Nunc fora Romulide decorentur z ampla theatra:

Regifica mensas nunc onerate dape.

Ducite nunc choreas iuuenes mixteqz puelle

Digraqz conetur membra mouere sener.

Nec vos in atrone pigeat in unice sub ostro:

Non est hec aliter concelebranda dies.

Nunc est precipue iuuenes: pueriqz: senesqz

Letandum: tellus nunc ferienda pede.

Emerus palo suspendat aratra colonus:

Leta coronati sarrā vorate boues

Rustice parce operi: solemni festa quiescat

Terra die: cessent sarcula: marra: bidentis.

Ipete iam celebrem: quid cessas rustice: Romam

Ipete. ser calathos flore recente graues.

Libia det sonitum bisorem saltante colona:

Clix ferat errantis que bene pota pedes

Nunc est precipue iuuenes: pueriqz: senesqz

Letandum: tellus nunc ferienda pede.

Nunc z opera diu referet pia templa sacerdos

Et cadat ethereo victima multa patri

Splendida nunc flammis templorum summa calescant.

Araq; nulla vacet turis odore pio.
 huc omnis veniat certatim turba Quiritum:
 Et veniat quisquis nunc peregrinus adest.
 Gratia pro meritis referatur summa Ponanti:
 Qui vetat iniultos sceptris tenere diu.
 vana superstitio Libycis deducta tenebris
 Lepora occulto serpere cauta malo
 Jamq; per Peperiam Ahasmedis fidere viris
 Ausa: ferebatur cuncta per arua furens.
 Latius inq; dies populos vitabat Iberos:
 Et quicquid sacro presserat illa pede.
 Non aliter q; quam quom vestigia lurida serpens.
 Insinuat gradiens per sata leta bouis:
 Omnia tunc videas sedo pallefcere tactu:
 Et quecuq; premit corpore: pressa gemunt.
 Talia nou passio Lbruti inflammatus amore
 seruandus: urnas et pia tela parat.
 Quem comes helisabe sectatur in aspera bella:
 Datq; animos nullo fessa labore viro.
 Hoc duce freta cohors ruit uros fertur in hostes:
 A quibus edomitis clara trophæa refert.
 Hunc est nunc igitur iuuenes: pueriq; senesq;
 Letandum: tellus nunc ferienda pede.
 seruandus resonet nunc cuncta poppidaz v: bes:
 Et sonet helisabe cuncta per arua simul.
 Illis Nestoreos: illio optemus et annos
 Xenophili: sed sit candida queq; dico.
 Dicite Jo iuuenes: et Jobis voce sonora
 Dici: sic dicat deniq; quisquis adest.
 Dicite nunc viuam viuam seruandus et vxor:
 Per mare per terras regnet vterq; diu.

Eiusdem Aharcellini Gerardi ad poetas:

vt triumphum: de hoste Aethirop ab hispaniarum
Principibus subacto. litteris mandent: exhorta
tio.

    Eudite iã citharã: calãosq; pate poete:
t Ingeniũ quis grãde dicit dea dicitã sũmi
    Orta p̄ris. castusq; fauet chor' ille soroz
Castaliũ fontem seruat qui pace pereni.
Hunc opus o Clares (res est immensa canẽda)
Viribus immensis: quantas vix credimus olim
Vir habuisse tuum p̄dhebi diuine sacerdos
Aethonide pectus: quo iam celebratus Achilles
Ora per eternum volitabit docta viroꝝ
Hunc merito voces: nuic linguas mille potestis
Optare: z quicquid Clares non hactenus vllus
Optauit: neq; enim talis per secula nostra
Res dicenda fuit: qualem celeberrimus ille
Sernãdus pietate grauis Rex indytus armis
Et virtute pari: tantarũq; emula laudum
Belifabe: alto loquo dicendã carmine prebent.
Urbs munita loco: telis: ac milite forti
Uisibus edocto longos perferre labores
Victa decennali bello velut altera Troia:
Quauis nec ferro vinci nec viribus vllis
Posse putaretur: iam mitis reddita: portas
Pandit: z assignat laudi meruisse domari
Viribus hesperij Regis: minuitq; dolorem
Seruitij: domino seruit q; victa merenti
Terrarum Imperium. quas omnis circuit inges
Oceanus. radiantq; solet circumdare Titam.
Recinimus huic victor solito quoq; more pepit:
Mobilis z vare fortis nõ inemor vnquam:
Que minime didicit consistere semper eodem

Certa loco: variatq; vices non ordine recto.
 Quod quod difficile est rebus seruire secundis
 Iustitiam rectumq; simul. vel lumine claro
 Lenere quid poscant leges: quid numina diuis:
 Artamen hic victor quod inuitis quodq; benignus
 Vix tandem domitam Ahauroz intrauit urbem:
 Difficile est memorare quod de. nisi Ahusa Aharonis:
 Vel tua Atheonide stignor euocetur ab iudis.
 Vincit Fernande tuum merito super ethera non est
 Fertur: et extremos penetrauit ad vsq; Britanos
 Unde ea (ne fallor) tibi sunt monimenta parata.
 Que nulla in terris poterit delere vetustas.
 Nec tacito ac celeri properans longissima passu
 Quolibet annorum series: aut temporis ordo
 Sepe teres rigidis validissimae roborata laxi.
 Nil poterunt ignes: nil ferri copia. quantam
 Vix qualibet mittunt nudi: nil seua nocere
 Fulgura: nec venti. Summo nam parta labore
 Sic virtutes simul nequit vlla abolere potestas.
 Tendite iam citi haram. calamisq; parate poete.
 Ecce (fide maius) posita fertate tremenda
 Lolla dedit Ahaurus tandem. solitumq; furores
 Dedicic nuper posito diademate tanto.
 Quo ferus indignas gētis. populosq; premebat
 Hactenus et pressit. donec Fernandus ad arma
 Confugiens Christi peregrinum contudit hostem:
 Qui manibus iunctis (pro foris) ac supplice voce.
 Qua prius horrenda celum resonare videres
 Hunc veniam vitamq; petit velut vsus in amplis
 Saltibus. occurrens fuluo qui forte Leoni
 Ahusus erat demens nuntium non viribus equis
 Obstare. atq; hostem contra certamen inire.
 Vinctus abit misere donatus munere vite.

Abagnanimo satis est etenim potuisse Leoni
Perdere: nec veluti turpis Lupus inapi⁹ hostis
Seuit. vt obstatis tandē fata impia cernat:
Sed dona: quo non victus donatus abisset:
Mobilis hespere sic Rexse gessit in hostē
L'oncedēs veniam Abauro peccasse fatenti.
Tendite iam citharam: calamosq; parate poete.
Ecce iterum Phebus domiur pythoua superbū
Innocuos populos indignaq; rura prementem.
Altera nunc merito celebrantur pythia Regi
Desperio: sanctisq; focis pia tura crementur.
Abagna potēs voti populus sua munera tēplis
Inferat. atq; iterum celestes vota precentur
Fernando liceat dum dextra computet annos
Existere: quo solo gaudet nunc iudicemundus.
Assertor fidei defensor ⁊ optime Christi
O Fernande potens: maxima cura decorum:
Astra fauent cui cuncta simul: celumq; ministrat
Quicqd̄ inest aio conceptū ⁊ pectore puro:
Felices numium qui te genuere parētes:
Et quoscunq; tibi voluit deus esse p̄pinquos.
Que gens hispana: que gens felicior vsq;
Prouida quam tanto fuerit digna parente
Lura deū passim celebrat cui mille triumphos
Orbis Roma caput: penetrātib; ethera sūmū
Ignibus assiduis: vt Phebū credere possis
Cornipedes agitare suos in nocte silenti.
Difficile est numerare qd̄c̄ quot gaudia: plausus
Quot fiant: meritoq; simul celebrētur honores.
Sulfureis primū vacuus proscinditur aer:
Ignibus emittis tenuiq; in arundine clausis.
Abor repetunt terrā: veluti quom sede relabens
Aeria sidus radiantis ducere crines

Conspicitur: populo stellas mirante reuelli
 Athere conuexo: celumq; relinqre posse.
 Ecce furens taurus in uigilib⁹ ethera complet.
 Turba frequēs cedit p̄molo ca tuta requirens:
 Athorq; reddit: quom iā ueluti percussus ad aras
 Dat gemitū tauris iuuenū stimulante caterua
 Ense resurgenti: iaculisq; infixis acutis
 Perfurit huc illuc: iamq; hos iam poterit illos
 Cornibus. at platee populi clamore resultant.
 Adiscēturq; simul in croces: gaudia. plausus
 Uidimus inq; foro. quē vulgus dicit Agonem
 Granatam domitam ficta sub imagine vinci:
 Assiduo iactudum tristia saxa volarēt.
 Factaq; militibus longe volitaret arundo
 Hesperijs: p̄santq; manu iam menia iā iam
 Stipite concideret scalis detrusus ab altis.
 Aethera quom stipidus toties resonare videbas.
 Uocibus. z belli tormentis: ereq; rauco.
 Gratior at populo (liceat michi vera fateri)
 Non fuit vlla dies: q; quom circūdat⁹ armis
 Et galcatus eques longis concurreret hastis:
 Terribiliq; cadēs sonitu persepe Uredo
 Concuteret terram sella deiectus ab alta
 Athiles: z hastarum volitarent frustra per auras:
 Hinc tuba terribili caneret tar atantara cantu:
 Illinc certatim tenui percussa bacillo
 Tympana multa suis penetrarēt ethera bōbis:
 Regifico luxu licuit spectare triumphos:
 Quos oculus mundi spatioso lumine cernens
 Quicquid in orbe patet: dū lustrat lāpade terras
 Ignifera. celerum retinacula pene relaxans
 Cornipedū stupidus: procul ē miratu ab altis
 Sedibus: z quales spectasti tempore pulco

Roma: triūphatū tandē quom leta Jugurthā
Matorū gemina comitatum prole videres:
Captiuosq; genus inestum procedere currus
Ante triūphales oneratos colla catenis.
Presulis hec magni Raphaelis cuncta fuere
Munera: purpureo meritū cui velat honore
Londecoratq; caput rubicundi lana galeri:
Quēq; tibi fidum cultorē diue Georgi
Eligis: aduertans quanta pietate fideq;
Iustitiaq; foret dudū iuuenilibus annis.
hunc Fernāde diem uiueo signare lapillo
Te decet: en soli tantū tibi p̄stat honorem
belisabeq; tue pietas Raphaelis: z alto
Pectore fixus amor: quē concitat inclyta virtus
Qua supra vites hoim polletis vterq;
Nec tamē interea grates at dona Tonanti
Distulimus merito: qui terras lance gubernatus
Aequali: voluit meliorē vincere causam.
Fernādoq; dedit vires: quib⁹ eēt in hostem
Fortior: ostendens Abagmedis nomen inane.
Manq; sacerdotū seriam procedere longam
Uidimus: O pietas pastoris maxima nostri:
Pontificēq; bonum visentem templa Jacobi.
Nos Fernāde tibi celebrat pia Roma triūphos
belisabeq; tue: dulci que iuncta marito
Egregias superat laudes: animūq; pudicum
Spicrates: dū se medijs exercet in armis.
Fernandus resonat nunc cūcta per ora viroꝝ
Nō aliter q̄z Roma suos si forte Quirites
Abartia conspiciat superata gente superba
Curribus auratis Capitolia summa petentes
Captiuosq; sequi manibus post terga reuinctis:
Nam puer z iuuenis concordī mente senesq;

Omnis ait: Bene sit bene sit tibi matie Regum:
 Quem deus omnipotēs voluit cōcedere terris
 Omnibus exactū numeris cū coniuge cara
 Delisabe: aspectu muliebrū mente virili
 Et quibus exultat celū frueremur z ipi
 hac etate viris: tanq̄z numina cuncti
 ahiremur: meritoqz simul veneremur honore.
 Vestrū opus o valeo erit hoc. nūc pandite vela:
 Dicite nūc laudeo Fernādi: dicite honores.
 Quos meruit pugnas supansqz tot oppida z vr-
 Nūc qbus inumeris exultat Iberia diues Cbes.
 hoc domino moderāteratem clauisqz tenente.
 Eia agite Honidū iam iam pia turba sororum
 Tendite iam citharā: calamosqz parate poete.
 Nil nisi Fernandi resonēt pia carmina laudes
 Efficite eternis eternum versibus illum.
 Qui didicit aBusas: doctos z amare poetas;
 Sumite vos calamos: iam dudum dona parauit
 Ipe nimis preciosa quidem: preciosa parate
 Larmina: grādiloquis nō deerūt splēdida vates
 Premia carminibus: nescit (michi credite) nescit
 aDunerib⁹ vinci: potuit que vincere quicquid
 Vincere tentauit precella potentia Regis
 Fernandi: quē fata velint cōcedere terris.
 Dum volet ipe suum cōscendere letus olypum:
 hic vbi celestis diuina potentia patris:
 Qui mare: qui celum. qui terras frugiferantis
 Imperio regit: z summa ratione gubernat:
 Stellatum solium celsa delegit in arce.
 Quo Fernande tuis meriti reddantur honores
 Pluribus z gestis: z p̄mia digna labori:
 Unde tibi dabitur diuorum accumbere mensa.
 Dic tu cōspicius tenero comitatus amore

Coniugis: aspectu superfluo. liquidoq; frueris
Plectare: et Ambrosia. nō dignus honore minori.

**Eiusdem elegia. Qua Fides Fernando
et Belisabe gratias agit. q̄ eorum opera
Maurozum. catenis fuerit liberata.**

Magnanimi p̄ceres. tuq; o placidissima turba
Accipe: si q̄ sin noscere forte cupis.
Mūcipor alma Fides totū venerāda per
Sūne potēs firma pace ligare gen^o **Corbē:**
Nam si rite colar. procedēt omnia recto
Ordine: consumet martia tela litus.
Et si deficiam: rerum cōsulus et ordo
Deficiet: Solis Luna tenebit iter.
Sed tamen heu qd nō mortalia pectora tentant:
Ab miseram quid nō mēs furibunda cupit?
Mauros ad infandas leges Agamedis. iniqua
Ausus erat populos voce vocare meos.
Tūcego Brante (fuit hec nā dedita quodam
Terra michi) a duro Principe capta fuit.
Nūc igitur pedibus fedis oppressa tenebar
Abulta ferens tanta non toleranda Dea.
Tlex hec haud passi Fernādus et icyta cōiunx
Belisabe: collo diripere iugum.
Quis ducibus tandem posito squallore. resumo
Sidream faciem: splendidaq; ora gero.
O Fernāde potens: O femina digna marito
Belisabe tali. pectora grata deis.
Per vos en veteres tandē renonam^o amictus:
Lingimur en rutilas flore recente comas.

29

Certimus en nitiduz vfo quoq; intinere celam:
Qua; que fuerant nubila: clara nitent.
En redolet crinus in adido perfusus odoze:
Stringit ⁊ excultum pulchra corona caput.
En licet articulis nitidos munerare lapillos:
En redimit collum grande inonile meuz.
En ego: que diro fueram subiecta tyrauno.
Europen teneo nunc ditioe inea.
Quin etiā his ducibus (sic stat sentētia patris
Aetherei: iustus qui pia facta videt)
Tempus erit cum iā Libycis spariabor in artus.
Perq; Asiam nullo: pcedente ferar.
Regibus his igitur meriti celebrentur honoris.
Qui michi constrictas exoluere manus.
Qui totum nostris subdent quoq; legib⁹ orbem:
Aethiopia qua tellus: qua freta lata patent.
Post vbi proficiat fatalia stamina parce:
Scandet in ethereas letus vterq; domos.

Finis

¶ Caroli Gerardi Lesenati
Pontificij Lubicularij in Ser-
nanduz seruatum ad. R. P.
Petru Adendoza Archiepi-
scopum Toletanu hispania-
rum Primatein: ac. S. R. E.
Cardinalem Prefatio.

¶ Im accepisse Pre-
sul optime Sernan-
dum inuictissimum
Hispaniarum Regem: dum
Barcinone cõuentus ageret
actura populis daret: a ves-
ano uescio quo ferro petiti vi-
te discrunẽ adisse. tam atro-
ci nuntio percussus: cepi non
sine admiratione in eum ipse
cogitare. quo nam modo: di-
uina prouidentia cuncta guber-
nate: fieri potuisset. vt vir tã
te virtutis ac probitatis in tã
dirum luctuosumqz casum in-
cideret. Ac me multa cuz ani-
mo meo agitantem ratio ipsa
in hanc potissimũ sententiaz
duxit: vt existimare humani
generis hostes: deo permitte-
te. nefarium illud facinus eẽ
molitos. Legeram namqz se-
pe in sacris litteris demonuz
inuidiam potius in viros pro-
bos: quã facinorosos sentire

suasqz nocendi artes exerce-
re pluisse. Quippe qz hoõ
iã pro suis satellitibz ac mini-
stris habeat: illos vero sui (vt
ita dixerim) tartarei regni a-
cerrios infestissimosqz hostes
expiat. Itaqz cũ Sermandus
nichil ageret: nichil moliret.
nichil postremo dies uocet-
qz cogitaret: uisi q̃ ad vere si-
dei amplificationẽ r sumi dei
cultũ ptinerent: michi nõ mõ
vero simillimũ. sed r certissi-
mum visũ est: demonũ consi-
lio r instigatione factum esse
vt vesanus ille Regem ferro
necare conatus sit. Quippe
eũ mens eius nullis artibus
aut dolis: nõ illecebris volu-
ptatũ. nõ terrore: non minis:
nõ deniqz ullis laboribz aut
capitis periculis a recto cur-
su ac sacro instituto deflecti
posset ea vna diabolice frau-
di ad sua regna. tuẽda resta-
bat via: vt scilicet de medio
tolleret: r sua nece alios Pri-
cipes: qz fortasse eius vestigia
ipostez eẽnt imitaturi: deter-
reret. Diuina vero prouidentia
icũ co id fuisse pmissũ existi-
ari debet: vt Regis virtus eni-
tesceret: r inter aduersa illu-

nrior fieret. Siq̄ dēyt a sacris
 doctoribus traditū est: Vir-
 tus in infirmitate perficitur.
 sine hoste marcescit. Et pro-
 spera etiā sapientū aios non
 nūq̄ transversos agūt a re-
 cto: aduersa viros explorant
 atq; ad vsū virtutis exercēt.
 Et propterea solitus est sic
 ganter dicere Demetrius phi-
 losophus. Nichil sibi infelicis
 videri eo: cui nichil vnq; eue-
 nisset aduersi. Nō tamen de-
 monū impietas ad necē viq;
 scuire permissa est. Eoz em̄
 potestātē constat dei volun-
 tate quodāmodo ligatā esse:
 neq; illis licere pro animi li-
 bidine i bonos viros suas no-
 cendū artes exercere: sed ea-
 tenus dūtarat. quaten⁹ eoz
 crudelitas et insidie sint ad ex-
 ercitiā et corroboramētā vtu-
 tis: nō ad ei⁹ steritū. Indignū
 etiā dīne demeritū ē: vt vir-
 tā sc̄tū: Rex tā iust⁹: tā pi⁹ tā
 bñ de oi religio xp̄iana meri-
 t⁹: i hōesto mort⁹ genere inte-
 rirēt. et propterea euz ad ma-
 gnas et preclaras res geren-
 das reseruans celesti ope ab
 impijs manibus liberauit.
Decigitur michi mente agi

tāti visa est sane digna mate-
 ria: in qua preclara queq; in-
 genia desudarent. Itaq; vt
 ipse quoq; quoad vires mee
 ferrent. Regie glorie non de-
 essem: sumpto calamo totam
 eam digessi et personis varijs
 quas induxi loquentes. disti-
 nguendo res nō solū lecta. sed
 etiam oculis. quorum sensus
 et nobis accuratus est: spe-
 ciat. plus haberet et volu-
 ptatis gratie. Curq; iam
 incedi: vt i salonijs verbis
 vtar. siquis erat dicendi car-
 minis vsus deficiat: sitq; mi-
 nor factus inerte situ. fungar
 q; nō tempore. horatiano
 more. vice cotis: acutum red-
 dere que ferrum valet: ex-
 oris ipsa scandi. materiam ip-
 saz ab arcellino nepoti et alū
 uo meo qui p̄oesi mirifice de-
 lectatur. versu describendā:
 poeticisq; coloribus salua re-
 rum dignitate ac veritate pi-
 gendam exornandamq; tra-
 didi. Quod is plane assecut⁹
 videt. Mā ita res int̄ vtrūq;
 tēpata ē. vt cū veritate ac re-
 ligioe maxiope p̄sentiret. et
 a poesi: cui⁹ auctore lactatio:
 officū ē vt ea: q̄ de gesta sūt i

alias species obliquis figura
tionibus cō decore aliquo cō-
uerſa traducat: nō penit⁹ ab
horreret. Cū autem hic adēſ-
ſent Regij Oratores Berar-
dini⁹ Laruaial Paceti. ⁊ Jo-
hannes Medina Hiſtoriceſi.
Preſules: quorū vterq; cuz
ſumma bonitate ac pruden-
tia diſtinguere in omni ſci. ni-
arom genere doctrina com-
mit. eorum acerrimo iudicio
opuſculum in ſtam ad
perductū ſubueniendū pura
quibus argumentum: ⁊ cari-
men laudandis: horribulā.
q; vt pro honore ⁊ gloria in-
clyti Regis res in lucem de-
duceretur: eam vt Comēdie
ſeu tragedie ſolent: uſdē ſuf-
fragantibus agi recenſeriq;
curam. poteſt enim hec nſa:
vt Amphitruonē ſuū Plan-
tus appellat: Tragicocome-
dia nuncupari: q; perſonarū
dignitas ⁊ Regie maiestatis
impia illa violatio ad Trage-
diam: iucundus vero exitus
rerum ad Comēdiam perti-
nere videantur. Tanto autē
fauore ⁊ attentione ab ipſo
Pont. Max. pluribusq; Car-
dinalibus ac preſulibus vt

inferiores taceam) ſpectata
ē: vt facile apparet: eos om-
nes vel ſola fama virtutum
Fernandi Regis illectos om-
nia: que ad eius laudē dicerē-
tur. aut fierent: ſtudioſe audi-
re ⁊ cernere. atq; vt acerbo
eius caſu ingemiſſent: ita ſa-
nitate reddita: plurima volu-
ptate leticiaq; aſſici. hoc igi-
ſſi opuſculum. quod: Fernā-
di Seruari. titulo prenotauit
⁊ Regio nomine inſignituz
ſtatim in ſtudioſorū manus
deſcenderet: cui potiffimū dica-
rem. null⁹ te Venerāde Pō-
tifex magis idoneus occurre-
bat. Si quidē hec que ad lau-
dem verāq; gloriā iſtorum
Chriſtianiffimorū Principū:
quos tu ſumma fide ⁊ obser-
uantia colis. ſpectant: ⁊ in q̄
buo. is tibi locus: qui ⁊ digni-
tatē. ⁊ qua apud illos valet:
gratiam decebat. aſſignatus
eſt: iucundo nimirū animo le-
toq; vultu excipies: ⁊ tua au-
ctoritate. q̄ polles plurimuz
facile ab inuidorū morſib⁹
tueri poterio. Quod vt faci-
as Reueren. Pater te etiam
atq; etiam rogo.

Charcellini Gerardi Leseuatis Fernandis.
CSeruarus.

CAd Pont. Ath. Prologus.

Spater: o pastor: mundi fidissime custos:
Qui portas summi referas et claudis olympi:
Repiceat nobis aures prestare benignas:
Et placidos vultus: vt libera corda timore
Seruandi eximium nome laudesq; loquantur.
Infera quem ferrodū turba necare pararet.
Seruauit superi clementia summa Tonantis.
Eius vt auspicijs: rerum te sceptra tenente:
Immensum Christi volitent vexilla per orbem.
CPluto ad furias.

Spectartaree sedis regniq; pfundi
Euncides: quōdā (nemini) mecū ipse q̄
Et subit' ruidas: ceppi sepi' iras **C**rebar

Concutiēs caput horrendū: q; sepe viderem
Nescio quos: nostris popularibus indere mentē
Ut nos desererent: actantes ditia et ampla
Dona pijs tribui: sceleratis infera regna.
Sed tamen ista leui fuerant hortamina danno:
Ute quōta pars prestare fidē nā vocibus horum
Ponerat: assuetis pergēs confidere rebus.
At nunc res agitur maior: nam tota laborant
Regna: nisi audaces vestra succurritis arte.
Hesperie Rex ille potens (nam vera fatebor:
Sit licet hostis atrox: nobilq; inimica retrācter
Stremuus arma diu) properat confinia nostra
Imperio domitare suo: nostrosq; clientes
Insequitur veteri denudans arua colonos:

Non aliter q̄si victor foret iste secundus
Siphacitronades: cui nunc Sthenocleia proles
Imperet hec duro monitu Junonis inique.
Quid memorē: quotiēs nra de gēte triūphos
Retulerit: quotiēs spolijs remearit honustus
Innumera iuuenū comitatus viriulq; cateruat
Quis nescit: quotiēs hostili sanguine cāpos
Sparserit: atq; omnes mutare coegerit viudas
Et se mimari solito non ire colore.
Nec cōtentus adhuc nupcr Aſtagmede repulſo
Sede ſua: veteres proſcindēs vndiq; leges.
Baudeliq; meo fediffima ſub iuga miſſo.
Granatā domuit: victorq; intrauit in urbē
Improbis. ⁊ populū dictis parere coegit
Optima nōne michi dudū pars ceſſerat orbis:
Antea nōne mei fuerat latiffima iuris:
Nōne Aſiā noſtris dederā parere miniſtris:
Europeq; bonā partem: lateq; vagebar.
Et totū nro molibar ſubdere mundum
Seruitio: vſa cōfuſus fraude doliq;
At nunc Fernādo contraria ſignaferēte
(Pro dolor) Europa iādudū ceſſim⁹ omni.
Nec dubiū quin hic Habatheli ſubiuget orbem
Eoſq; domos: propo niſi forte labore
Nūc michi fertis opē: qua nobis bella mouere:
Innumeralq; daſ gentis ad prælia ferre.
Et pacē turbare: grauiſq; ciere tumultus.
Eſte precor memores o ſumma potētia Ditis
Pacifica quotiēs vrbes ad bella vocatis:
Lōcordelq; domos. quotiēs diſcerpere mater
Lymphata per vos pperat ſua pignora mente.
Ergo agite o nigri ſpes ⁊ tutela Baratri.
Per ſtygias vndas ſtagna intemerata rogam⁹:

Artib⁹ innumeris secundū vertite pectus:
 Nostraq; q̄ preit: defendite regna sorores.
 Cōsilio parili vos hic decernite queso
 Qua Regis furoz hic possit ratione teneri.
 Sic nos securo repetemus pectore sedes
 Tartareas: cecasaq; domos: noctēq; profundam.

Alecto.

Dax heredi venerāde pater: cui turba silētum
 Tristis: et inēsis famulantur regna Baratri:
 Quāq; sollicita nō vanos mēte timores
 Lōcipis: et merito tantū cōpescere Regē
 Aboliris nōo minitantē vincula regno:
 At desiste tamē grauibus tua pectora curis
 Sollicitare. metu tristi molimine nōo
 Liber eris. Nichil ē gemitu q̄ pectora lassēs.
 Concutiā diro secundam crimine mētem:
 Qua valeo mortale genuo confundere et orbem.
 Mutato faciam soli tibi seruiat ille
 Cōsilio: soli q; manus tibi tradat et arma.
 Ergo age securus per me ad tua tartara migra:
 Teq; sinu care inestum solare marite.

Megea.

O soror Alecto grauibus redimita colubris
 Reddere sollicitam mētem cui fata dederunt.
 Et stimulo hominis deflectere tramite recto:
 Horrisona tu voce quidē nunc multa Tyranno
 Tartaree sedis promittis et impia facta.
 Sederit: expedias breuiter: paucisq; resoltie.
 Nam nos ambiguo sensu varioq; tenemur:
 Quo pacto liceat tantum subuertere Regem:
 Qui stabili ratione pedes desixerit ambos.

Alecto.

O fode nam vos quid nam mea pectora possint:
 Bornda quid valeant lambentes inëbra Leraſte
 Præterit: an noſtrū penitus torpere putatis
 Pectus. An oblite quot peſtes: quotq; iniuaces
 Adente gerã furias: cur me nox atra ſinſtro
 Fuderit in tenebras partu: rabiemq; cruentã
 Ipſe parës herebus dederit: menteq; malignaz:
 Hiin toties dabitur noſtro ſubuertere gëris
 Lócor des fremitu inſano: Regesq; ſuperbos
 Arte mea porero crudelia ad arma vocare:
 Nec fas vnus fuerit michi vertere mētem?
 Sed vos Germane michi credite. numina teſtor
 Inferni patris: inagni Pblegetontis ⁊ yndas:
 Pãſaciã pateat quid nã mea pectoraz hydre:
 Cerbera quid valeãt: rabiesq; infula per omne
 Corpus: ⁊ yndantes ſpurnis ſurialibus ire.
 Huic ego cõfundam inentem caligine ceca:
 Et varijs tentabo modis: animūq; labantem
 Armata impellã dextra ſerpentibus atris.
 Deſiſtat ſubito faciam in eliozibus actis:
 Deſerat ⁊ ſuperi ſublimia ſigna Tonantis.
 Hinc noſtrū cupiet pcedere feruidus agmen:
 Ciribus ⁊ uſis inuadere caſtra ſuoz.
 Reſtituet nro Plutoni quicquid ademit:
 Lbrſticolumq; omnis late populabitur agros.
 Inſtaurans veteres leges monimëta verendi
 Abaginedis: que nũc miſere proſtrata videmus.
 Veniq; quicq; habet numerofa potëria mundi:
 hoc duce (nec faloz) ſtygia ditione pñctur.

¶ Adgera.

Non equidē inſicior multū Germana colubras
 Poſſe tuas: ſcimusq; etiã te crine venena
 Funderi ⁊ concuſſo: ſcimus tibi pectora late

Inc
 1433

Incomplete

Na parte que falta devia
estar uma Epistola de Christovam
Colombo = De insulis nuper repertis.

(Hain citou bem. - Mas tem sobretudo
a observação que se lê no Supplemento ao
Brevet. tom. II. col. 862.)

